

Tempo de mulleres, mulleres no tempo **2024** Arquitectas e enxeñeiras civís

Actividades propostas
nas últimas páxinas

SAVE
THE
CITY

STES
INTERINDICAL
Organización de Mujeres

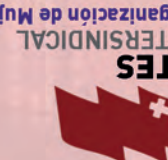
CONFEDERACIÓN
INTERINDICAL
Organización de Mujeres

Asemblea
de Mulleres

STEG

Esta publicación pódese copiar e reproducir libremente, respectando os créditos e atribucións das imaxes e a autoría da obra no seu conxunto.

Depósito Legal: M-31701-2023 | Publicación de difusión gratuita | Tirada: 55.000 exemplares

Deseño gráfico e maquetación: Mario Padilla Fernández. Área de comunicación de Confederación Intersindical | publicacion@intersindicales

Ilustracións: Allende Bodega | Contacto: allende.bodega@gmail.com | Correo-e: allende.bodega@gmail.com | @allende_bodega

Tradución: Consuelo Rodríguez Prieto.

Consuelo Rodríguez Prieto, Juan José Ruiz Traveso, Lola Salazar Aguiló, Anabel Sánchez Bellido, Elvira Sánchez Castillo, Sandra Serra Teruel,

Mónica Muñoz Montejano, Irene Muñoz Ruiz, Juana Naveira Martínez, Rosa Naveira, María Angustias Osorio Molina, Beatriz Redondo Viado,

Sara Marín Sánchez, Mary Marro Hernández, Esperanza María Martínez García, Laura Mera García, Ana Millán García, Isabel Monux Gil, Pilar Morales Trigueros,

Teresa Giménez Acon, Cintia Gómez Vázquez, Sonia León González, Eva María López Carrascosa, Elena Estévez Lillo, Josefina Lucena Nieto,

Evelia Déniz Naranjo, Ana María Fernández García, Rocío Fernández Marín, Elena Ferrero de Pablo, Anabel García López, Mari Carmen Gil García,

Colaboran: Milica Berberana Martínez, Sonia Blanco Esquivas, Carmen Cabrera Blanco, María Camacho García, Julia Castillo López, Laura Conde Rubio,

Elabora e edita: Organización de Mulleres de STES Intersindical | omujeres@stes.es

Tempo de mulleres, mulleres no tempo | Arquitectas e enxeñeiras civís

organizaciondemujeres.org

OmujeresCI@OrgMujeresCI
[omujeres.confederacioninter](https://www.facebook.com/omujeres.confederacioninter)

Teresa Galí-Izard

O seu traballo como paisaxista transforma a natureza e converte espazos verdes en lugares ordenados e con sentido, que expresan máis aínda a súa beleza.

ellededor.com

PAISAXISMO
Arquitectas e enxeñeiras civís

Rosa Barba Casanovas

Considerada como «o motor do paisaxismo en España», foi unha destacada arquitecta paisaxista e investigadora cunha prolífica carreira.

undiaunaarquitecta.wordpress.com

Ana Sanz Llorens

«Na crise do ano 2008 cruzouse no meu camiño unha especialidade dentro da arquitectura que me resultou moito máis enriquecedora tanto a nivel profesional como persoal, O PAISAXISMO».

iopaisajismo.com

Flora Pescador Monagas

Galardoada con diversos premios e mencións en concursos nacionais e internacionais de Arquitectura. Membro dende 2014 da Real Academia Canaria de Belas Artes.

dact.ulpgc.es/pescador_monagas

Xaneiro 2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns

Martes

Mércores

Xoves

Venres

Sábado

Domingo

1

2007 Falece Tillie Lerner Olsen. Foi unha escritora estadounidense, destacada por ser unha das primeiras feministas e por ter dado voz á clase obreira americana.

2

1972 Falece Lillian Moller Gilbreth. Enxeñeira e psicóloga estadounidense. Foi das primeiras mulleres enxeñeiras en obter un doutorado.

3

1995 Falece Celeida Tostes, profesora e artista brasileira de debuxo, especificamente escultora e ceramista.

4

1867 Nace Elizabeth Carter Brooks, educadora, activista social e arquitecta estadounidense cunha incesante paixón na loita pola igualdade.

5

1902 Nace a galega Maruja Mallo. Formou parte da Xeración do 27, coñecida como "Las Sinsombrero".

6

2019 Falece Maritza Leiva, muller colombiana que liderou varios procesos sociais en defensa dos Dereitos Humanos dos campesiños e dos máis vulnerábeis.

7

1976 Nace Emma Marí Gomila en Menorca. Arquitecta dedicada actualmente á arquitectura ecolóxica, a sostiñabilidade e a bioconstrución.

8

1949 En Santiago de Chile realízase a cerimonia de promulgación da Lei que permite o voto ás mulleres.

9

2002 Falece Masako Hayashi. Foi unha das primeiras arquitectas licenciadas en Xapón. 2023 María Carreiro Otero publica en colaboración Milagros Rey Hombro, 1930-2014 Memorias e proxectos dunha arquitecta pioneira, lias publicat en 2017 Arquitectas pioneiras de Galicia.

10

1706 Morre Luisa Roldán, artista sevillana que foi unha das principais figuras da escultura do Barroco na Andalucía de finais do S.XVII e principios do S.XVIII.

11

1923 Esther Neira funda en Panamá a Sociedade Nacional para o progreso da muller coa súa conferencia "O feminismo triunfante".

12

1967 Nace a arquitecta, en activo, Pilar Irles Segura en Elche.

13

2005 Falece Franca Ongaro, feminista italiana. Socióloga e senadora pola esquerda independente.

14

1893 Nace Justicia Espada Acuña Mena de Gajardo en Chile. Foi a primeira muller chilena en exercer a profesión de enxeñería civil no seu país.

15

2003 Falece Eleanor Kendall Pettersen, arquitecta estadounidense. Foi das primeiras mulleres que acadou o título profesional no estado de Nova Jersey.

16

1946 Nace Annegret Soltan en Luneburgo, Alemaña. Fotógrafa e artista visual que foi referente na arte dos anos 70 e 80.

17

1976 Nace Irene Pérez Piferrer en Barcelona. Arquitecta pola Escola de Valles, dirixe Ted' A Arquitectes (Palma) xunto a outro arquitecto.

18

1971 Falece Nora Stanton Blatch Barney. Foi unha enxeñeira civil inglesa, arquitecta, activista sufraxista e feminista en EEUU.

19

1924 Nace Sonny Jiménez de Tejada, aínda que de orixe ruso vive en Paraguay. Converteuse na primeira enxeñeira civil pola Universidade Nacional da Asunción.

20

1872 Nace Julia Morgan, San Francisco. Foi a primeira arquitecta de California. A maioría das súas construcións foron encargos de organizacións de mulleres reivindicativas.

21

1921 Nace Elisa Mújica Velásquez que dende a década dos 80 integrou a Academia Colombiana da Lingua e a Real Academia Española.

22

1828 Nace Dora d'Istria, pseudónimo da duquesa Helena Koltsova-Massalskaya. Escritora romanesa, románica e feminista.

23

1897 Nace Margarete Schütte-Liholzky. Foi a primeira arquitecta austríaca, recoñecida internacionalmente polo proxecto da denominada coñecida de Frankfurt en 1927.

24

1927 Nace Phyllis Barbara Bronfman en Canadá. Arquitecta e filántropa canadense. Recibiu numerosos premios de recoñecemento á súa labor.

25

1885 Nace Rachel Parson en Inglaterra. Enxeñeira e defensora dos dereitos laborais das mulleres. Presidenta e fundadora da Women's Engineering Society.

26

1903 Nace Carmen Portinho en Brasil. Enxeñeira civil, urbanista e feminista que loitou polo dereito ao voto da muller.

27

1905 Nace Elizabeth Maíra Hollants, xornalista e activista belga. Concentrou o seu traballo nun movemento contra o racismo e a pobreza humana.

28

1911 Nace María Amélia Ferreira Chaves en Portugal. A primeira enxeñeira civil graduada polo Instituto Superior Técnico da Universidade Técnica de Lisboa.

29

2016 A páxina web Un día, unha arquitecta dedica a súa información a Patricia Reus, arquitecta e profesora na Universidade Politécnica de Cartaxena.

30

1913 Nace Amrita Sher-Gil, pintora húngara de ascendencia india. Foi unha das máximas expoñentes do Renacemento bengalí.

31

2023 Isabel Martínez León recibe a Medalla de Ouro do Concello de Sant Josep de S'Altaia en Ibiza, polos seus informes nos anos 70 para evitar a construción de Ses Salines.

STES
INTERINDICAL
Organización de Mujeres

CONFEDERACIÓN
INTERINDICAL
Organización de Mujeres

Asemblea
de Mulleres

STEG

Carmen Cabrerizo

«Existen gromos de machismo improprios dunha sociedade madura, ás veces entre a mocidade, o cal é preocupante, e por isto mesmo está ben pararse un día ao ano, o 8 de marzo, e recordalo».

coacm.es

Jane Butzner Jacobs

Humanizou a cidade a través do feminismo.

lascooltas.com

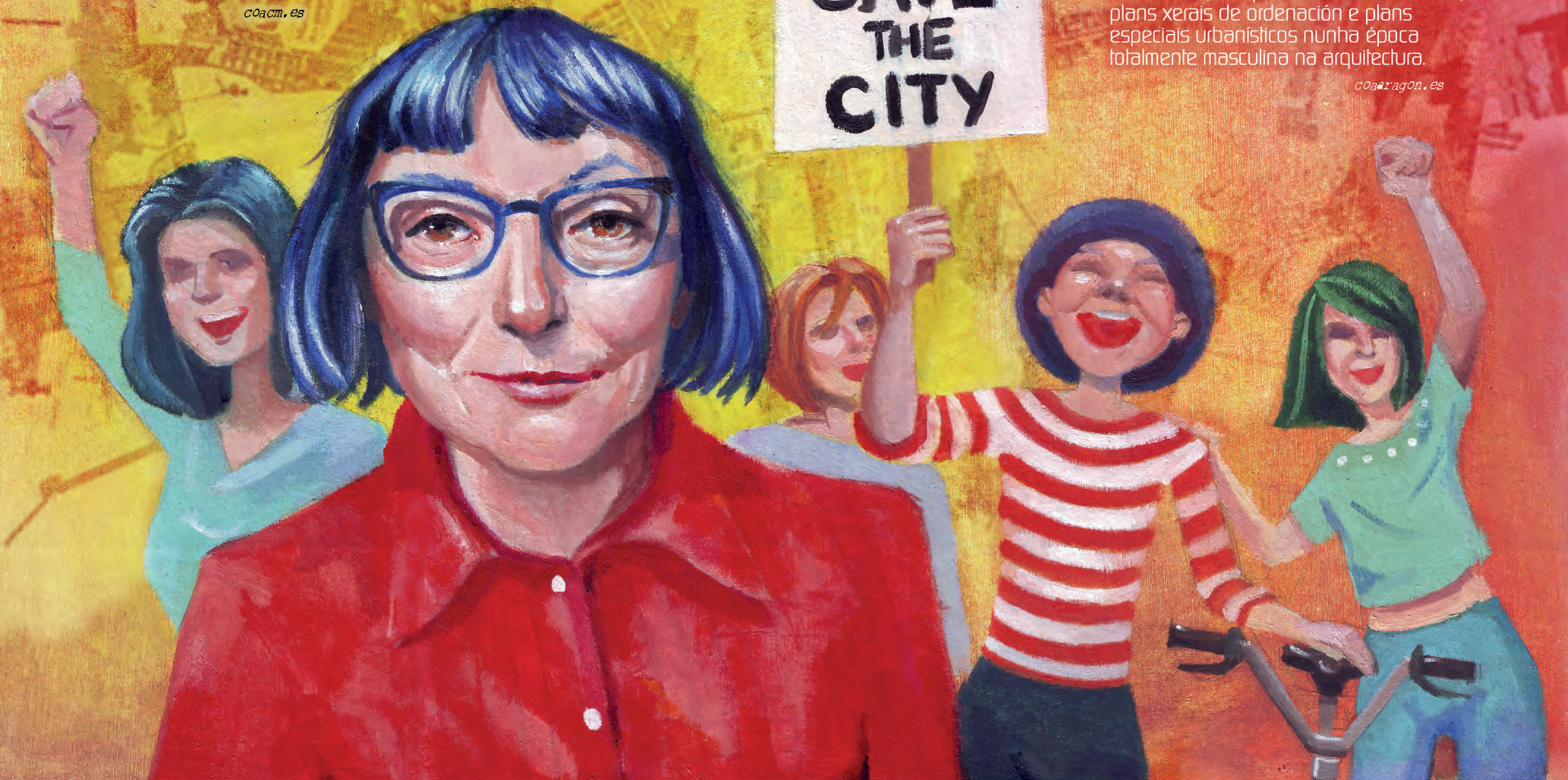
URBANISMO

Arquitectas e enxeñeiras civís

María Pilar Sancho Marco

Desenvolveu múltiples proxectos de construción, recuperación e rehabilitación, plans xerais de ordenación e plans especiais urbanísticos nunha época totalmente masculina na arquitectura.

coaragon.es

Febreiro 2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns

Martes

Mércores

Xoves

Venres

Sábado

Domingo

5

1999 Falece Carmen de Rafael Marés. Escritora catalá comprometida coa condición da muller na posguerra española.

Día Internacional TOLERANCIA CERO coa MUTILACIÓN XENITAL FEMININA

6

2012 Falece Norma Merrick Sklarek, arquitecta afroamericana que obtivo logros para as mulleres negras na arquitectura.

7

1989 Nace Paula Maccone Martínez en Elche. Arquitecta que participa en proxectos de ámbito público en Bruxelas, como a estación de metro Toots Thielemans.

8

1922 Nace Erika Burkart en Suíza. Foi unha escritora e poeta suíza gañadora de importantes premios literarios.

9

1939 Reyes Campo Alarcos, sub-capalaza ferroviaria que foi inhabilitada do seu traballo este día pola lei de responsabilidades políticas da represión francesa.

10

1901 Nace Mariblanca Sabas Alomá en Cuba. Feminista, xornalista e poeta cubana. Os seus escritos están dedicados á causa dos dereitos da muller, en particular do dereito ao voto.

Día Internacional das Mulleres e as Nenas na Ciencia

11

1972 Nace Rita de Moraes Sarmento en Portugal, enxeñeira civil, a primeira muller en obter este grao académico en Portugal.

12

2016 O Xurado da XIII Bienal Española de Arquitectura premia a proposta de Guadalupe Piñero e Jesús Lisarri: *Rehabilitación de catro edificios para Sede dos Rexistros da Propiedade en Vigo*.

13

2000 Morre Rosa Barba Casanovas que fundou en 1993 o Centro de Investigación e Protección da Paisaxe.

14

1871 Nace Marion Lucy Mahony Griffin en Chicago. Foi unha arquitecta estadounidense das primeiras mulleres en graduarse en arquitectura no prestixioso Instituto Tecnolóxico de Massachusetts.

15

2015 Falece Angeza Shinwari en Afganistán. Foi unha aberta defensora dos dereitos das mulleres.

16

2023 Falece Pilar Morala Bueno, primeira decana do Colexio Oficial de Arquitectura de León.

17

1848 Falece Giuseppina Turrisi Colonna, poetisa siciliana revolucionaria e erudita incansábel.

18

1947 Nace Úrsula Heredia Lagunas en Zaragoza. Foi unha das primeiras arquitectas municipais de Zaragoza.

19

2018 Falece Teresa Gisbert Carbonell. Foi unha investigadora, arquitecta, restauradora e historiadora boliviana.

20

1987 Nace Gara Lorenzo Díaz, en La Palma. O seu traballo está ligado ao *"Parque Arqueolóxico e Etnográfico: Cabanas do Barranco das Ovelas"*.

21

1837 Nace Rosalía de Castro en Santiago de Compostela. Ocupa un lugar importante dentro da lírica española do século XIX.

22

Día Europeo pola igualdade salarial de mulleres e homes
2022 Laura Sanchís Estruch, arquitecta en Palma gaña o concurso do IBAVI para 60 vivendas de protección oficial en Ibiza.

23

1889 Nace Jeanne Roques en París. Coñecida artisticamente baixo o pseudónimo de Musidora. Foi actriz, directora, escritora, produtora e realizadora francesa.

24

2014 Morre Alexis Hunter, pintora e fotógrafa de Nova Zelandia que utilizou a teoría feminista no seu traballo.

25

1932 As Cortes republicanas españolas aproban a *Lei do Divorcio*, primeira na historia do país.

26

2011 Falece Martha Ferro, xornalista, poeta, monicrequeira, militante lesbiofeminista e socialista argentina. Unha das precursoras do movemento lesbio na Argentina dos anos 70-80.

27

1935 Nace Eleanor Antin, feminista estadounidense. Artista de performance, cineasta, artista de instalacións e artista conceptual.

28

1903 Falece Sarah Emily Warren Roebling. Converteuse na primeira enxeñeira xefa para a construción da ponte de Brooklyn.

29

1892 Nace Ana María Ibars Ibars en Valencia. Foi escritora e mestra que escribiu poemas e narracións en español e en valenciano.

STES
ORGANIZACIÓN DE MUJERES

CONFEDERACIÓN
INTER SINDICAL
ORGANIZACIÓN DE MUJERES

Asemblea
de Mulleres

STEG
ORGANIZACIÓN DE MUJERES

ESPAZOS PÚBLICOS

Arquitectas e enxeñeiras civís

Zaida Muxí Martínez

Pioneira nos estudos urbanos con perspectiva de xénero.

uia2021rio.archi

Ana Falú

«Nun mundo feito para homes brancos é mester feminizar a arquitectura».

Entrevista en elpais.com

Delia Izquierdo Esteban e Carmen Francés Tardajos

Premiadas xunto, a outras autoras e autores, na XII Edición do Premio de Arquitectura de Castela e León por un proxecto de intervención na contorna da Catedral de Burgos.

enelajo.es

Carmen Francés Tardajos

Marzo 2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns	Martes	Mércores	Xoves	Venres	Sábado	Domingo
				1	2	3
				1967 Falece Pegeen Jezebel Margaret Vail Guggenheim, pintora estadounidense nada en Suíza. A súa pintura combina dous estilos artísticos diferentes: o surrealismo e a arte enxeñosa.	1938 Nace Pascuala Campos de Michelena Sabiole en Jaén, arquitecta sensibilizada co movemento feminista.	2017 Carmen Pigem Barceló do estudo RCR gaña o premio Pritzker de arquitectura.
4	5	6	7	DÍA INTERNACIONAL DAS MULLERES	9	10
1893 Nace Concepción Mendizábal en México. 1ª enxeñeira civil mexicana. 2022 Rosa de Cabanas, arquitecta e deseñadora gráfica, presenta a súa mostra <i>Mulleres Valientes</i> , unha colección de 52 retratos.	1992 Nace Lisbel Rueda García en Miranda de Ebro, enxeñeira de camiños. A súa investigación logra avances en estruturas de formigón.	2016 Inaugúrase unha placa conmemorativa en Miranda do Ebro en honor á arquitecta Paloma Cabañas.	2019 Carlota Pita Pita Participa na mesa redonda Sexismo na linguaxe organizada polo Colexio de Enxeñeiros de Camiños, Canles e Portos de Galicia.	2022 Carmen Cabeizo a colexiada máis veterana do Colexio de Arquitectos de C. A Mancha é homenaxeada.	1948 Nace Emma Bonino, política italiana que en 1975 funda o <i>Centro de Información sobre a esterilización e o aborto</i> e promove un referendo pola legalización do aborto en Italia, sendo arrestada.	1841 Nace Ina Donna Coolbrith, popular poeta estadounidense que se converteu nunha figura importante nos círculos literarios e culturais de San Francisco do século XIX e principios do XX.
11	12	13	14	15	16	17
1973 Nace Amalie Andraos en Beirut. A súa arquitectura lúdica e atrevida busca conectar o urbano, o rural e o natural. 2009 Falece María Luisa Dehesa Farías, a primeira arquitecta mexicana en recibir un título en dita carreira.	1916 Falece Baronesa Marie von Ebner-Eschenbach, escritora austríaca destacada polas súas excelentes novelas psicolóxicas, considerada como unha das escritoras en lingua alemá máis importantes da última parte do século XIX.	2018 Falece Brenda Dean, sindicalista británica e "a primeira muller elixida para encabezar un importante sindicato industrial".	1884 Nace Matilde de la Torre Gutiérrez en Cabezón de Sal, Cantabria. Foi unha xornalista, escritora, pedagoga e política socialista española impulsora das Casas Campesíñas en Cantabria.	1919 Nace Mane Bernardo en Bos Aires, artista plástica, directora de teatro e filósofa argentina da Universidade de Prata.	2019 a enxeñeira segoviana Sara Gómez Martín recibiu o premio "Muller e tecnoloxía" pola súa destacada labor como docente e investigadora.	2014 Falece Miliagros Rey Hombro, a primeira arquitecta galega. En 2014 o Proxecto MAGÁ Mulleres Arquitectas de Galicia, rendeuulle unha homenaxe na Esc. Téc. Superior de Arquitectura de A Coruña.
18	19	20	21	22	23	24
2010 Mª del Mar García Álvarez, enxeñeira de Camiños, Canles e Portos pola Universidade de A Coruña.	1964 Nace Jeanne Gang en EEUU. É unha das arquitectas máis visibles do mundo nestes momentos.	1992 Falece Achilina Bo, arquitecta italo-brasileira representativa do Movemento Moderno da arquitectura brasileira do século XX.	2014 Alicia Navascues Fernández-Victorio, arquitecta e urbanista en Huelva, presenta a <i>Xornada Museoloxía e Accesibilidade</i> .	1974 Nace en Zaragoza Pepa Pardo Rodrigo, feminista enxeñeira, escritora e divulgadora.	2008 Falece Maryam Frouz, fundadora da sección feminina do partido comunista Tudeh de Irán.	1959 Nace Elsa Guerra Jiménez en As Palmas de Gran Canaria, arquitecta e urbanista. 1911 Nace Jane Beverly Drew arquitecta británica, primeira muller en formar parte do Consello do Instituto Real de Arquitectos Británicos.
25	26	27	28	29	30	31
1871 Nace Ethel Mary Charles, a primeira muller en ser admitida no Instituto Real de Arquitectos Británicos (RIBA) en 1898.	1905 Nace María José Estanco, foi a primeira muller en licenciarse en arquitectura en Portugal. Profesora, activista dos dereitos das mulleres e pacifista.	1960 Nace Carmen Espegal Alonso en Palencia, doutora en arquitectura e autora do libro: <i>"Heroínas del espacio. Mujeres arquitectas en el Movimiento Moderno"</i> .	1970 Falece Margarete Otilie Bonnevie, autora, feminista e política norueguesa do Partido Liberal de Noruega.	1947 Nace María Lamas Encabo en México, antropóloga e fundadora da revista <i>Fem</i> , a primeira revista feminista en México.	DÍA INTERNACIONAL DAS EMPREGADAS DO FOGAR 2023 A arquitecta Susana Moreno Falero, afincada en Segovia, é nomeada decana do Colexio de Arquitectos de Castela e León.	2016 Falece Zaha Hadid, nada en Bagdad. Proxectou diversos edificios en Alemaña, EEUU, Francia, Austria e España.

EDIFICIOS SENLLEIROS

Arquitectas e enxeñeiras civís

Kazuyo Sejima

Trala morte de Zaha Hadid, a única outra muller que recibiu o Pritzker, co que a súa visión arquitectónica cobra protagonismo.

elpais.com

Carme Pinós i Desplat

En 2021, o Museo ICO de Madrid, dedicoulle unha gran exposición, que abarca os trinta anos da súa carreira. Foi a primeira exposición dunha arquitecta que se fixo en España.

wikipedia.org

Zaha Hadid

«Si, son feminista, porque vexo a todas as mulleres intelixentes, talentosas e duras. Creo na habilidade feminina, e no poder e a independencia feminina».

elpais.com

Izaskun Chinchilla Moreno

Expón habitualmente o seu punto de vista de xénero en arquitectura e urbanismo e os valores estéticos asociados ás mulleres como novos campos de oportunidade na arquitectura.

dpauc.udc.es

Abril 2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns	Martes	Mércores	Xoves	Venres	Sábado	Domingo
1 1776 Nace Sophie Germain, a primeira muller en gañar un Premio Extraordinario en Matemáticas da Academia de Ciencias de París.	2 1796 Nace Ana María Campos, heroína da Guerra da Independencia en Venezuela e promotora das ideas independentistas de América Latina.	3 1975 Nace Adriana E. Ludueña en Arxentina. Desenvolve o seu traballo de arquitecta en Calpe, Alicante.	4 1869 Nace Mary Elizabeth Jane Colter, arquitecta e deseñadora estadounidense de moitos edificios e espazos emblemáticos, especialmente no Parque Nacional do Gran Cañón.	5 1908 Nace Bette Davis, actriz estadounidense. Primeira muller en ser presidenta da Academia de Artes e Ciencias Cinematográficas.	6 1935 Nace Myriam Goluboff Schepps, arquitecta que desenvolveu a maior parte da súa actividade profesional en A Coruña.	7 1898 Falece Constance Lloyd, escritora, fotógrafa e xornalista irlandesa. Apoiou a "reforma do vestido", que avogaba por que as mulleres vestiran prendas máis simplificadas.
8 1918 Falece Betty Ford, primeira dama estadounidense. Avogou polos dereitos da muller e apoiou ao movemento feminista dos anos 70.	9 1773 Nace Marie-Anne Victoire Gillain Boivin, unha das mulleres máis importantes no mundo da medicina e a obstetricia do século XIX.	10 1958 Nace Carmen Benedicto Martín en Madrid. Arquitecta urbanista que participou na construción de diversas estacións do Metro de Madrid e na primeira liña do Metro de Quito.	11 1908 Nace Jane Bolin, a primeira muller afrodescendente en converterse en xuíza de EEUU.	π Día Internacional das Mulleres nas Matemáticas. 12 1911 Nace Rita Fernández en Queimadelos, Pontevedra. Foi a terceira arquitecta titulada en España.	13 1909 Nace Eudora Welty en EEUU, escritora de novelas e contos sobre o Sur. Gañadora do Premio Pulitzer en 1973.	14 1986 Falece Simone de Beauvoir en Francia. Filósofa que publicou "El segundo sexo", considerado o ensaio feminista máis importante do século pasado.
15 2014 Inaugúrase a intervención da artista burgalesa e Enxeñeira de Camiños, Canles e Portos Miriam Fernández Lara, inspirada nas festas que se realizaron en Parque Florida.	16 1930 Falece Linda Richards, precursora da enfermía en EEUU. Iniciou unha importante e pioneira tarefa de fundación e supervisión das escolas de enfermía no seu país.	17 1794 Falece Angélique du Coudray, partera francesa. Dada a súa profesionalidade, o rei Luis XV encargoulle instruír a milleiros de mulleres para evitar a gran mortalidade de bebés.	18 1957 Nace Fuensanta Nieto de la Cueva en Madrid. Realizou numerosos proxectos entre os que destaca o Palacio de Congresos de Zaragoza.	19 1900 Nace Sara Solillo Guillén, educadora, mestra e feminista panameña, fundadora da primeira Asociación Feminista de Panamá e da Asociación Magisterio Panameño Unido.	20 1953 Nace Flora Pescador Monagas en Gran Canaria. Arquitecta paisaxista que exerce como profesora de Urbanística e Ordenación do Territorio da Univ. de As Palmas de Gran Canaria.	21 1968 Falece Benita Asas Mantecola, mestra e feminista española que impulsou a maior parte da súa vida profesional e política en Madrid.
22 1904 Nace María Zambrano, filósofa, poeta e ensaísta española.	23 1858 Nace Elizabeth Bragg en San Francisco. Foi a primeira muller en obter o título de enxeñeira civil nunha universidade norteamericana.	24 2022 Outórgase o Premio Arquitectura Castela e León 2020/21 ás arquitectas valisoletanas Noa e Ara González Cabrera.	Día das Nenas nas TIC 25 1944 Nace Ana Bofill Levi en Barcelona, arquitecta e compositora, membro da Asociación de Mulleres na Música.	 Día da VISIBILIDADE LESBICA 26 2022 Lorena Solana Barjacoba toma posesión como vicedecana do Colexio de Enxeñeiros de Camiños, Canles e Portos de Galicia.	27 1759 Nace Mary Wollstonecraft, escritora e filósofa inglesa defensora da igualdade e dos dereitos humanos das mulleres.	28 1914 Nace Mary Fergusson en Inglaterra, enxeñeira civil que traballou en pontes e outros proxectos de infraestrutura en Escocia.
29 1936 Nace Alejandra Pizarnik, poeta arxentina e destacada escritora da literatura en español.	30 1954 Nace Jane Campion, directora de cine neozelandesa, unha das directoras de cine do seu país máis coñecida no mundo.					

VIVENDAS SOCIAIS

Arquitectas e enxeñeiras civís

Pepa Domínguez Jaime

«Se non podo bailar, esta non é a miña revolución!»

Emma Goldman

Ana Sugranyes Bickel

Ten unha ampla experiencia en materia de cooperación internacional. É defensora dos dereitos humanos, loitando pola dignidade humana no territorio e na cidade; traballa temas de cidade dende a revisión social da propiedade e a concreción do dereito á cidade.

arquitectura-artes.uach.cl

Marisol Dalmazzo Peillard

Cofundadora da Red Mujer y Hábitat de América Latina y Caribe, dende a que impulsan "ciudades inclusivas, seguras e sostibles para as mulleres".

dw.com

Maio 2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns

Martes

Mércores

Xoves

Venres

Sábado

Domingo

PRIMEIRO DE MAIO

1890 Nace Esther Neira, feminista panameña defensora dos dereitos da muller.

1891 Nace Elisa Beatriz Bachofen en Bos Aires, primeira muller diplomada en enxeñería civil e unha das fundadoras da Unión Feminista Nacional en 1918.

1933 Nace Nellie Tayloe Ross en EEUU, política estadounidense que se converteu na primeira muller nomeada directora do United States Mint.

1916 Nace Jane Bulzner Jacobs en Pensilvania. Aínda que non recibiu formación especializada en arquitectura, dende moza destacou polo seu activismo en urbanismo, igualdade e dereito á sindicación.

1978 Nace en México Gabriela Carrillo Valadez. Obtivo en 2017 o Premio Internacional de Mulleres na Arquitectura. 1960 Nace Ariadna Canlis, arquitecta arxentina.

1964 Nace Zaida Muxi Martínez en Bos Aires, arquitecta e urbanista, expeita en xénero e a súa relación co espazo.

1960 Nace Almudena Grandes en Madrid, escritora que dedica a maior parte da súa obra a afondar na historia máis recente de España para recuperar o pasado oculto da ditadura de Franco.

1927 Nace Josefina Sampedro Rojas en Almería, sindicalista española filla de pai mineiro.

1928 Nace Barbara Ann Scott, palinadora sobre xeo e primeira muller canadense gañadora da medalla de ouro de palinaxe artístico nos Xogos Olímpicos de Inverno 1948.

2014 Falece Carmen María Argibay, militante feminista arxentina que formou parte do Tribunal Internacional de Mulleres sobre Crímenes de Guerra.

1905 Nace Caltheine Krause Bauer Wustler, planificadora urbana e defensora da vivenda pública en EEUU. 2021 Isabel Martínez Lage é elixida directora da Escola Técnica Superior de Camións, Canles e Portos da Universidade de A Coruña.

1961 Nace Patricia Urquiola Hidalgo en Oviedo. Vive en Milán, creou o seu propio estudo de deseño e proxectou vivendas, como torres residenciais en Shanghai.

1887 Nace Elena Caragiani-Stoienescu, primeira muller aviadora en Romanía. Escribiu os primeiros "artigos de avión".

1863 Nace Minerva Parker Nichols en Chicago. Foi a segunda arquitecta estadounidense coñecida.

2003 Teresa Táboas Veleiro foi elixida presidenta-decana de COAG, sendo a primeira muller que ocupou este cargo. Formou parte do goberno como Conselleira de Vivenda da Xunta de Galicia (2005-2009).

1996 Falece Olga Marie Mada, primeira muller en formar parte da Xunta Executiva Internacional do sindical United Auto Workers (UAW). Nada en Sykesville, Pennsylvania.

1898 Nace Tamara Lempicka, pintora de orixe polaca. A principios do s. XX destacou como retralista e representante do "art déco".

1952 Nace Gilda Pacheco Oreamuna, psicóloga costarricense comprometida cos dereitos das mulleres.

2022 Carolina Martínez García recibiu o Premio á mellor Tese de Doutoramento en Desenvolvemento Sostible da Univ. da Coruña polo seu traballo "Avaliación da cunha de mexilón para o desenvolvemento de diferentes biomateriais de construción".

1882 Nace Sigrid Undset, escritora danesa, Premio Nobel de Literatura en 1928.

1935 Falece Jane Addams, feminista e traballadora social estadounidense. Traballou toda a súa vida a favor do voto feminino e o pacifismo.

1943 Nace Betty Williams en Reino Unido. Foi Premio Nobel da Paz en 1976 pola súa intervención e liderado no problema inter-étnico de Irlanda do Norte.

2020 Olga Subirós, arquitecta e comisaria. Inaugurou o seu proxecto AIRE/ARIA/AIR na 17ª edición da Bienal de Venecia de Arquitectura.

2022 A Mela García Pérez de Huelva, nova representante das Enxeñeiras de Camións, Canles e Portos de Almería.

1862 Falece Juana Azurduy, heroína da independencia do Alto Perú, actualmente Bolivia, e recoñecida como a unha das libetradoras de América.

1951 Nace Sally Ride. Física e astronauta estadounidense e a primeira muller do seu país en viaxar ao espazo en 1983.

1907 Nace Rachel Carson, bióloga mariña e escritora estadounidense. A través da súa obra "Primavera silenciosa" contribuíu aos inicios do movemento ecoloxista.

28 Día Internacional pola Saúde das Mulleres

1934 Nace Nancy Cárdenas en México. Foi locutora, actriz, escritora e directora de teatro. Recoñecida no seu país como unha das pioneiras do movemento de liberación gay.

2023 Carmen Navarro, a colexiata máis veterana do Colexio de Arquitectos de Cádiz, nunha entrevista publicada este día fala da exposición diñixida a visibilizar ás súas compañeiras nun mundo de homes.

2015 Asasinan a Francela Méndez de El Salvador. Estivo na xunta do Colectivo Alejandria [Alejandria colectiva], que promove os dereitos das persoas lesbianas, homosexuais, bisexuais e transexuais.

STES
INTERINDICAL
Organización de Mujeres

CONFEDERACIÓN
INTERINDICAL
Organización de Mujeres

Asemblea
de Mulleres

STEG

REHABILITACIÓN

Arquitectas e enxeñeiras civís

Alejandra Saiz Valencia

Arquitecta cántabra que rehabilitou a Casa de Piedra de Santander.

[linkedin.com/in/alejandra-saiz-valencia-7492a350](https://www.linkedin.com/in/alejandra-saiz-valencia-7492a350)

Cristina Grau García

É considerada como integrante do grupo de arquitectas e arquitectos máis relevantes na construción da cidade de Valencia na segunda metade do século XX.

[wikipedia.org](https://www.wikipedia.org)

Nieves Ruiz Fernández

Dedicada á construción e á rehabilitación de equipamento cultural e á catalogación do patrimonio asturiano de mediados do século XX.

undiaunaarquitecta4.wordpress.com

Gae Aulenti

Cando se lle preguntou se o feito de ser muller afectaba a súa práctica, simplemente respondeu 'sí'.

[arquitecturaydise](https://www.architecturaydise)

Xuño 2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns

Martes

Mércores

Xoves

Venres

Sábado

Domingo

3

1945 Nace Mª Eugenia Candau Ramilla en Málaga, arquitecta pioneira en Málaga na súa profesión.

4

1932 Nace Diana Balmori Ling en Xixón. Destaca a presenza de arquitectas e deseñadoras que integran o seu equipo de traballo.

5

1949 Donna Ferrato é unha xornalista fotográfica e activista coñecida pola súa cobertura de violencia machista dentro do fogar.

6

1936 Nace Maysa Figueira Monjardim en São Paulo. Foi unha cantante, compositora e actriz brasileira. Con máis de 25 álbums de música popular brasileira, foi a ponte histórica entre a samba e a bossa nova.

7

1971 Nace Tilhi Bhattacharya en India. Profesora de historia e feminista marxista destacada, unha das organizadoras da folga internacional de mulleres do 8 de marzo de 2017.

8

1913 nace Cristina Gonzalo Pintor en Santander. Foi unha das primeiras tituladas en arquitectura en 1940.

9

2019 Mª Elena Gujarró foi elixida decana do Colexio Oficial de Arquitectos de Castela A Mancha. 1974 Nace Elisabet Quintana Seguí en Menorca. Licenciada en Arquitectura e graduada na Diplomatura Superior de Paisaxismo.

10

1952 Falece Hilda Elisabeth Sjöblom, coñecida como Hilda Hongell, foi unha das primeiras arquitectas finlandesas.

11

2021 Carmen Andrés Conde recibe do Ministerio de Transportes, Mobilidade e Axenda Urbana o Premio Nacional de Enxeñería Civil.

12

1986 Nace Laura Marrero Quintana en As Palmas de Gran Canaria, enxeñeira técnica de obras públicas, especialidade en Construcións Cívicas.

13

1985 Falece Dorothy Donaldson Buchanan, enxeñeira civil escocesa. Única muller entre os 9.979 homes afiliados á institución ICE.

14

1877 Falece Mary Carpenter, educadora e activista social inglesa. Fundar unha escola que ofrece educación a persoas de baixos recursos e un reformatorio para axudar á modidade brindando-lle novas oportunidades.

15

1997 Nace Julia Pindado Leralta en Avila, arquitecta que participa no proxecto de rehabilitación do Mosteiro de Santo Domingo en Piedrahita (Avila).

16

1940 Nace Vítězslava Kaprálová na que na actualidade é a República Checa. Foi compositora e directora de música orquestral.

17

1956 As mulleres peruanas votaron por primeira vez. Porén, unicamente as maiores de 21 anos e as casadas desenvolvendo proxectos nacionais e internacionais de relevancia.

18

2015 Irene Souto Blázquez enxeñeira coruñesa de Camións, Canles e Portos recibe o Premio Modesto Viguera. 1927 Nace en México Ruth Rivera Marín, enxeñeira e arquitecta.

19

DÍA INTERNACIONAL PARA A ELIMINACIÓN DA VIOLENCIA SEXUAL NOS CONFLITOS. 2019 Anna Bach, arquitecta finlandesa, recibiu o Premio Fad Intervencións Elmerás pola súa intervención "Mies missing materiality".

20

1921 Nace Cornelia Hahn Oberlander. Foi unha arquitecta da paisaxe canadense con sede en Vancouver.

21

DÍA INTERNACIONAL DA EDUCACIÓN NON SEXISTA 1979 Nace Cristina Pérez Jiménez, salmantina, arquitecta municipal do Concello de Salamanca.

22

1928 Nace Alison Margaret Gill, arquitecta británica que foi unha das poucas mulleres de referencia e recoñecida no campo da arquitectura e o urbanismo a mediados do século XX.

23

DÍA INTERNACIONAL DA MULLER NA ENXEÑERÍA 1954 Nace Carme Pinós i Desplat en Barcelona, arquitecta, urbanista e deseñadora.

24

1963 Nace Benedetta Tagliabue en Milán, Italia. Estableceuse en Barcelona e asociouse con Enric Miralles desenvolvendo proxectos nacionais e internacionais de relevancia.

25

1944 Falece María Chinchilla, mártir e heroína guatemalteca. A súa imaxe é símbolo da loita contra a ditadura no seu país.

26

1970 Falece a enxeñeira civil italiana Emma Strada. Converteuse na primeira presidenta da Asociación Italiana de Mulleres Enxeñeiras e Arquitectas.

27

1966 Nace Cristina Vázquez de Parga en Montreal, Canadá. Levou a cabo proxectos importantes de arquitectura en Tenerife.

28

Día Internacional do Orgullo LGTBIQA+ 2021 Silvia Rodríguez Pena (Sax), Pontevedra. Participou no primeiro festival de arte urbana con perspectiva de xénero en Europa

29

1941 Nace Ana María Romero de Campero en La Paz. Xornalista, escritora, activista, primeira Valedora do Pobo de Bolivia (1998-2003) e Presidenta do Senado en 2010.

30

2022 Entégase a XII Edición do Premio de Arquitectura de Castela e León na categoría Deseños de Espazos Urbanos. Xardinería e Paisaxismo ás burgalesas Carmen Francés Tardajos e Delia Izquierdo Esteban.

STES
INTERINDICAL
Organización de Mujeres

CONFEDERACIÓN
INTERINDICAL
Organización de Mujeres

DESEÑO

Arquitectas e enxeñeiras civís

Cristina García Fortán

Recibe o premio "Arquitecturas efímeras y diseño" na XX edición dos premios COAG.

[dpauc.udc.es](#)

Marianne Brandt

Unha das alumnas da Bauhaus (Casa da Construción Estatal en Alemaña) onde rompeu paradigmas. Pintora, escultora e deseñadora industrial.

[fahrenheitmagazine.com](#)

Gira Sarabhai

Arquitecta, deseñadora e pedagoga do deseño na India. Foi a representante da Fundación Sarabhai, unha fundación pública benéfica.

[wikipedia.org](#)

Aino Marsio-Aalto

Esta deseñadora e arquitecta finlandesa foi unha das primeiras arquitectas europeas e tamén do seu país. Os seus deseños centrábanse en pezas de iluminación e mobiliario minimalistas e de coidado estético.

[wikipedia.org](#)

Xullo 2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns

Martes

Mércores

Xoves

Venres

Sábado

Domingo

1

2016 María del Mar Robert, arquitecta gaditana, inaugurou a exposición "Desde el perímetro" no Quiosco da Quila, na Praia da Calela.

2

1931 Clara Campoamor e Victoria Kent son acreditadas como Deputadas da II República.

3

2014 Paula Fernández-Gago Longueira presenta en colaboración a comunicación *Mulleres arquitectas de Galicia: perspectivas para o futuro dunha práctica profesional inclusiva* no V Congreso Universitario Internacional "Investigación e Xénero".

4

1846 Nace Laureana Wrigh de Kleinhans en México. Escritora, xornalista, fundadora e directora en 1884 da revista feminista "Violetas de Anáhuac".

5

1895 Nace Alwen Myfanwy Evans en Inglaterra. Estudiu entomoloxía e o seu traballo foi encamiñado a superar a malaria causada polos mosquitos.

6

1907 Nace Frida Kahlo en Cidade de México. Pintora cuxa obra xira ao redor da súa biografía e ao seu propio sufrimento.

7

2012 Allende Bodega, artista, pintora e ilustradora burgalesa, gaña o 17º Premio AXA de Pintura. Aspirante en 2008 aos Premios Goya pola curtametraxe de animación "Atención al cliente".

8

2021 Entrevístase a Carmen de Andrés Conde, primeira muller española Enxeñeira de Camións, Canles e Portos.

9

1926 Nace Mithilde Krim en Italia, investigadora médica co-fundadora da Fundación Americana para a investigación do SIDA.

10

1896 Nace Thérèse Forget Casgrain, política, sufragista, feminista e senadora canadense.

11

1946 Falece Margaret Edith, sindicalista irlandesa que traballou para mellorar as condicións das e dos obreiros industriais. Tamén participou na mellora da saúde e da educación das mulleres.

12

1837 Nace Johanne Mithilde Dietrichson en Noruega, pintora, ceramista e escultora.

13

1946 Nace Isabel García Elorza en Bilbao, arquitecta especializada en Urbanismo, Economía e Técnica de Obras.

14

1920 Nace Anne Tyng. Lushan en China, arquitecta membro da Academia Nacional de Deseño de EEUU dende 1975.

15

1983 Falece Maria Kuncewiczowa, novelista polaca. As súas obras abarcan dende contos ata radionovelas e diarios literarios.

16

2003 Cristina Vázquez-Herrero é nomeada profesora titular do departamento de Tecnoloxía da Construción da Universidade de A Coruña.

17

1897 Nace Julia Guarino Flechte, arquitecta, debuxante e docente uruguia.

18

1955 Nace Odile Decq, arquitecta e académica francesa. A súa familia pensaba que a arquitectura non era unha profesión apropiada para as mulleres.

19

1901 Nace Rosa Jochmann, figura histórica solidaria, activista da resistencia austríaca e sobrevivinte de Ravensbrück.

20

1939 Nace en Chicago Judith Sylvia Cohen (Judy Chicago), pintora, escultora, educadora, escritora e pioneira da arte feminista estadounidense.

21

1856 Nace Louise Béthune en EEUU, a primeira estadounidense arquitecta profesional.

22

2014 Ana Isabel Cimentada, arquitecta cántabra, Doutora en Xeoloxía, participa nos cursos de verán da Universidade de Cantabria cunha presentación sobre formigón reciclado.

23

1859 Falece Marceline Desbordes-Valmore, actriz, cantante e poeta francesa do Romanticismo.

24

1946 Nace Cristina Grau García en Valencia, arquitecta, profesora de Proxectos Arquitectónicos na Universidade Politécnica de Valencia.

25

Día Internacional da Muller Afrodescendente

26

1941 Nace María José Ragué Arias en Barcelona, investigadora e crítica cultural, feminista e especialista na contracultura catalá dos anos 70.

27

2022 Marta Peris Eugenio, arquitecta mallorquina que recibiu o Premio de Arquitectura 2021 do Consello Superior do Colexio de Arquitectos de España.

28

1839 Nace Isabelle Gatti de Gamond, educadora, feminista e política belga.

29

1871 Nace Cornelia Ramondt-Hirschmann, mestra, feminista, pacifista e teosofista holandesa activa na primeira metade do século XX. Unha das mulleres que participou no impulso das feministas pacifistas durante a Primeira Guerra Mundial.

30

1778 Nace Maria Jansson, doutora naturalista das máis notables e recoñecidas do século XIX en Suecia.

31

2015 Falece Nadia Dominique Vera Pérez, antropóloga social mexicana, activista e defensora dos dereitos humanos.

INTERIORISMO

Arquitectas e enxeñeiras civís

Elsie de Wolfe

Considerada a nai do deseño de interiores e primeira decoradora de EEUU.

admagine.com

Charlotte Perriad

A contracorrente nunha época que negaba ás mulleres o seu protagonismo no deseño contemporáneo.

arquitecturaydiseno.es

Patricia Urquiola

É a deseñadora máis famosa do mundo. Todo o que toca convértese en éxito inmediato.

arquitecturaydiseno.es

Agosto2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns

Martes

Mércores

Xoves

Venres

Sábado

Domingo

5
1922 Falece Alvide Prydz, novelista norueguesa de gran éxito. Foi cofundadora da Asociación Norueguesa de Asuntos da Muller en 1884.

6
1991 Nace Inés Ávalos Vilchez en Jaén, ilustradora do calendario da Org. de Mulleres da Confederación Inter-sindical, *Tempo de mulleres, mulleres no tempo* dedicado ás mulleres no cinema no ano 2022.

7
1813 Nace Paulina Kellogg Wright Davis, abolicionista, sufragista, activista polos dereitos da muller e educadora estadounidense.

8
1869 Nace Anne O'Hagan Shinn. Foi unha feminista, sufragista, xornalista e escritora estadounidense de contos. Os seus escritos detallan a explotación de mulleres novas que traballaron como dependentes a principios do s. XX en EEUU.

9
1878 Nace Eileen Gray, encaixeira, deseñadora de mobles, deseñadora de interiores e arquitecta irlandesa que tivo o acerto de incorporar o encaixe con luxo ao estilo internacional.

10
1961 Falece Marion Lucy Mahony Griffin, arquitecta estadounidense e unha das primeiras mulleres en graduarse no prestigioso Instituto Tecnolóxico de Massachusetts.

11
1943 Falece Ella Trebe, activista alemá da resistencia contra os nazis.

12
1970 Falece Louise Charlotte Maiten, xornalista, escritora, crítica de arte, teórica socialista e activista dos dereitos das mulleres alemá.

13
1616 Nace Plautilla Bricci en Roma, arquitecta, pintora e membro de academia de San Lucas.

14
1806 Nace Cecilia Fryxell. Foi unha educadora e directora sueca, considerada pioneira na educación das nenas en Suecia.

15
1926 Nace Raili Inkeri Marjatta Paatelainen, arquitecta finlandesa, profesora de arquitectura na década dos setenta na Universidade de Oulu.

16
1979 Nace Elvira Carpena García en Elche, arquitecta en activo.

17
1936 Nace Margaret Hamilton, científica informática, matemática e enxeñeira de sistemas. Directora da División de Enxeñaría de Software do Laboratorio de Instrumentación do MIT.

18
1985 Nace Julia Arévalo Suárez, unha das loitadoras sociais máis relevantes de Uruguay. Sindicalista e primeira senadora comunista de América Latina.

19
1945 Nace Mª Pilar Sánchez Marco en Zaragoza. Desenvolveu múltiples proxectos de construción, recuperación e rehabilitación.

20
1942 Nace Alison Des Forges, historiadora e activista estadounidense polos dereitos humanos que se especializou na rexión africana dos Grandes Lagos, en particular o xenocidio de Ruanda de 1994.

21
1988 Falece Ray Eames, artista, deseñadora, arquitecta e realizadora de cine estadounidense.

22
1846 Nace Berthe Amalie Alver en Noruega. Escritora naturalista e feminista.

23
1991 Falece Florence Barbara Seibert, bioquímica estadounidense coñecida por ter inventado o test da tuberculose.

24
1852 Falece Sarah María Beach, inventora británica que contribuíu ao deseño de infraestruturas en Gran Bretaña.

25
1954 Nace María del Cisne Rofrío Cocios, activista permanente e implacable dos dereitos das mulleres, nenos, nenas e mocidade, creou o Foro Nacional da Muller Ecuatoriana.

26
1941 Nace Barbara Ehrenreich, ensaísta e activista social estadounidense.

27
1939 Nace Marie-France Clugnet en Francia. Especialista en pontes e estradas.
2020 Publicase o nomeamento de Mª Belén González Fontleboa como Catedrática da Univ. de A Coruña da Área de Coñecemento de "Enxeñaría da Construción".

28
1992 Nace Sheila Quesada Ortiz, enxeñeira de minas especializada en recursos enerxéticos, combustibles e explosivos pola Universidade de Jaén. Actualmente é enxeñeira da Rexión de Murcia.

29
1942 Nace Angiola Bonanni en Roma, escultora e artista visual feminista residente en Madrid. As súas obras tratan dous temas principais: a inmigración e a situación das mulleres.

30
1958 Nace Anna Polikovskaya en Nova York. Destacou pola súa actividade a favor dos dereitos humanos e pola súa oposición ao conflito checheno.

31
1870 Nace María Montessori, médica e pedagoga.

TRANSPORTE

Arquitectas e enxeñeiras civís

Pepa Pardo Rodrigo

Enxeñeira Industrial en materiais e transportes, ao mesmo tempo que escritora e divulgadora, feminista sempre.

socialmediaeninvestigacion.com

Emma Estrada

Graduouse en 1908 na Universidade Politécnica de Turín, provocando o primeiro debate acerca da denominación do seu título: *Ingegnere o ingegneressa*. Proxectou acuedutos, funiculares e tranvías.

wikipedia.org

Carmen de Andrés Conde

Tras titularse entrou en primeira instancia no Ministerio de Obras Públicas, na Dirección Xeral de Estradas, especializándose en innovación, calidade e medio ambiente. En 2021 foi a primeira muller en recibir o Premio Nacional de Enxeñería Civil.

wikipedia.org

Setembro 2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns

Martes

Mércores

Xoves

Venres

Sábado

Domingo

2

1999 Julia Fernández de Caleyá Blankemeyer, arquitecta galega, publica a súa tese doutoral "O deseño dos campos de golf. Unha aproximación paisaxística".

3

1996 Nace Hana Makhmalbat, directora iraniana moi recoñecida e premiada.

4

1791 En plena Revolución Francesa, a actriz e dramaturga Olympe de Gouges fai pública a "Declaración dos Dereitos da Muller e da Cidadanía".

5

1860 Nace Jane Addams en EEUU. Foi Premio Nobel da Paz, pertenceu á primeira xeración de mulleres de clase media-alta que tivo acceso á educación superior.

7

1955 Promúlgase en Perú a Lei do Sufraxio Feminino.

1

1951 Nace Nellie Lehtia McClung, política, autora, feminista e activista social canadense.

9

1908 Nace Aurora Reyes considerada a primeira muller muralista de México.

10

1925 Nace Iuo Xiaowei, en China. Foi arquitecta e autora de diversos libros sobre historiografía da arquitectura actual e da arquitectura tradicional.

11

1364 Nace Christine de Pizan en Venecia, poeta, filósofa e escritora. Converteuse na primeira escritora profesional da historia grazas á súa tenacidade e forza de vontade.

12

1897 Nace Irene Joliot-Curie en Francia, físico-química que participou activamente na loita polo desenvolvemento social e intelectual das mulleres.

13

1959 Nace Roser Roman Rivas en Madrid, arquitecta pola ETSAM dende 1985 e activista feminista.

14

1730 Falece Sophia Elisabet Brenner, nada en Weber (Suecia). Foi unha escritora, poeta, feminista e anfitriona de salón.

15

1948 Nace Dorothea Wilson Talham, activista, militante, defensora da cultura crioula e dos Dereitos Humanos das mulleres afrodescendentes e caribeñas.

16

1962 Nace Edvina Barreto Cabrera, arquitecta da illa de A Palma, naceu en Venezuela, filla de emigrantes palmeiros.

17

1900 Nace Marittha Ostensjo, novelista e guionista norueguesa-estadounidense.

18

1587 Nace Francisca Caccini en Florencia. É unha das compositoras máis importantes da historia da música. Considerada como unha das primeiras mulleres que escribiu unha ópera.

19

1937 Nace Esther Ferrer en San Sebastián. Muller pioneira en usar a performance para transgredir a arte.

20

1927 Nace Milka Bliznakov, arquitecta e historiadora de arquitectura búlgara. Fundou o Arquivo Internacional das Mulleres en Arquitectura.

21

1981 Sandra Day O'Connor converteuse en EEUU na primeira muller en ocupar el cargo de xuíza do Tribunal Supremo. O seu voto foi crucial nos casos de dereito ao aborto e das persoas homosexuais.

22

1943 Nace Dale Spender, académica, profesora, escritora e consultora feminista australiana.

23

Día Internacional contra a Explotación Sexual a Trata e o Tráfico de Mulleres e Menores con fins de explotación Sexual.

24

1920 Falece Inessa Armand, escritora e revolucionaria francesa. En 1915 mudouse a Suíza e organizou a Conferencia Internacional de Mulleres Socialistas, en contra da guerra.

25

1912 Nace Aurèlia Rosell Palau, unha das primeiras mulleres ferroviarias do Estado español, foi gardabarreiras.

26

1906 Falece Gualberto Alalde Beccari, escritora e xornalista italiana, sufragista, feminista, republicana, pacifista e reformadora social.

27

1965 Nace Lucía Cano Pintos en Madrid, arquitecta española cuxo traballo distínguese principalmente polo uso da policromía e pola exploración creativa con novos materiais.

28

DÍA DOS DEREITOS SEXUAIS E REPRODUTIVOS E A DESPENALIZACIÓN DO ABORTO

29

1967 Isabel de P. Tróbal y Tallada, primeira enxeñeira industrial de Cataluña, fundou xunto a outras, a Caixa d'Enginyers. 2019 Falece Luz Amoroch Carreño, primeira arquitecta formada en Colombia.

30

1983 Nace Nora Stanton Blatch en Inglaterra, enxeñeira civil e feminista.

STES
INTER SINDICAL
Organización de Mujeres

CONFEDERACIÓN
INTER SINDICAL
Organización de Mujeres

ESTRADAS e FERROCARRÍS

Arquitectas e enxeñeiras civís

Elsie Eaves

Desenvolveu unha longa e intensa carreira que se iniciou no Departamento de Estradas de Denver e na Compañía de Ferrocarrís de Denver e Río Grande. Dise que o seu artigo *Wanted: Women Engineers* despertou moitas vocacións entre as mulleres.

futuropasado.com

Justicia Espada Acuña Mena de Gajardo

Foi unha enxeñeira civil chilena, a primeira muller con esta profesión no seu país. En 1920, entrou como calculista de pontes á Empresa dos Ferrocarrís do Estado.

wikipedia.org

Sheila Ortiz de Quesada

«O deseño e execución de obras civís como as estradas, son parte do camiño que me axuda a cumprir as miñas metas. Mesmo os desvíos fanme crecer».

Outubro 2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns

Martes

Mércores

Xoves

Venres

Sábado

Domingo

	1 1931 Apróbase polas Cortes o voto feminino en España, defendido por Clara Campoamor.	2 1979 Nace Noemí Tejera Mujica en As Palmas de Gran Canaria, arquitecta e urbanista. 1960 Nace M ^a Pía Oramas González-Moro en Tenerife, fundadora de "Casco Púrpura".	3 1931 Nace Denise Scott Brown en Zambia. En 1991 foi excluída do Premio Pritzker, o que provocou un debate sobre as dificultades das mulleres arquitectas para ser recoñecidas na súa profesión.	4 1836 Nace Juliette Adam, escritora e feminista francesa.	5 DÍA DAS E DOS DOCENTES	6 1953 Falece Vera Ignatyevna Mukhina. Foi unha destacada escultora e pintora soviética, alcumada "a raíña da escultura soviética".
7 DÍA MUNDIAL DA ARQUITECTURA DÍA MUNDIAL DO HABITAT 2006 Falece Anna Politkovskaya, xornalista rusa nada en EEUU. Destaca pola súa actividade a favor dos dereitos humanos e pola súa oposición ao conflito checheno.	8 1934 Nace Carmen Laffón de la Escosura en Sevilla. Foi unha pintora e escultora figurativa que recibiu o nomeamento de Filla Predilecta de Andalucía no ano 2013.	9 1888 Nace Julie Reisserová en Praga, poeta, directora de orquestra, compositora e crítica musical.	10 1986 Ana Belén Parra logra a súa praza como maquinista de tren da primeira promoción. 2019 Patricia Sabin Díaz toma posesión como profesora titular do Departamento de Proxectos Arquitectónicos, Urbanismo e Composición da Escola Técnica Superior de Arquitectura da Universidade de A Coruña.	11 DÍA DAS NENAS	12 1904 Nace Laudelina de Campos Melo, activista sindical brasileira e traballadora doméstica. Loitou contra os prexuízos raciais, a subvaloración das mulleres e a explotación da clase traballadora.	13 1977 Nace Anna Heringer, arquitecta alemá coñecida por ter desenvolvido unha arquitectura sostible principalmente en países como Bangladesh ou Marrocos.
14 1906 Nace en Alemaña Hannah Arendt, unha das intelectuais máis importantes do século XX.	15 Día da Muller Rural 2011 A Estefanía Vázquez Müller entréganlle o Premio Manuel Gómez Román á recuperación do hábitat rural e construcións na modalidade de Edificacións tradicionais rehabilitadas ou restauradas.	16 1928 Nace Mary Daly, filósofa, académica e teóloga feminista radical estadounidense.	17 1956 Nace Carme Fiol y Costa en Barcelona, arquitecta, paisaxista e deseñadora.	18 2017 Iris González Taboada recibe o Premio de Investigación que convoca a Real Academia de Doctores de España pola súa tese de doutoramento. Usa materiais reciclables.	19 DÍA INTERNACIONAL DA LOITA CONTRA O CÁNCER DE MAMA	20 1953 Nace Cristina García-Rosales en Madrid, arquitecta fundadora da Asociación A Muller Constrúe, comprometida coa visibilización das mulleres.
21 DÍA das ESCRITORAS 2016 María Jesús Blanco Piñeiro recibe o Premio Gran de Area 2016, de Aportación á Arquitectura. Primeira arquitecta en exercer a profesión en Ourense.	22 1930 Nace Milagros Rey Hombre, a primeira arquitecta galega. Entre as súas obras destacan o local social de pescadores de Fisterra, a fonte de Castro Camiños e a Torre Dourada, primeiro reñaceos coruñés.	23 1843 Nace Emily Roebling, enxeñeira estadounidense que liderou a construción da ponte de Brooklyn.	24 1983 Créase no Estado Español o Instituto da Muller. 1885 Nace Alice Jacqueline Perry, poeta, feminista e enxeñeira irlandesa.	25 1840 Nace Helen Augusta Blanchard, inventora estadounidense que recibiu 28 patentes. Inventou a máquina de coser en zigzag.	26 1879 Falece Angelina Emily Grimké, foi unha activista política estadounidense, abolicionista da escravitude e defensora dos dereitos da muller.	27 1999 Falece Charlotte Perriard, arquitecta e deseñadora francesa. Foi unha das impulsoras da arquitectura interior moderna.
28 1932 Nace Margarita Pisano Fische, arquitecta, escritora, teórica e feminista chilena pertencente ao Movemento Rebelde do Aflora. Foi unha das fundadoras da Casa de la Mujer La Morada.	29 1956 Nace Kazuyo Sejima en Xapón, arquitecta e docente, foi a primeira muller que dirixiu en 2010 a Bienal de Arquitectura de Venecia.	30 1955 Nace Maribel Correa Brito en Santa Cruz de Tenerife. Recibiu o Premio de Arquitectura de Canarias "Manuel de Ozaa y Arcocha" en dúas ocasións.	31 2012 Falece a italiana Gae Aulenti que restaurou e reacondicionou edificios de todo o mundo. 1971 Nace Sonia Puente en Xixón, a primeira muller decana do Colexio Oficial de Arquitectos de Asturias.			

PONTES

Arquitectas e enxeñeiras civís

Sarah Guppy

En 1811 foi a primeira muller que patentou unha ponte, antecedente da construción da ponte colgante de Clifton en Bristol. Foi unha pioneira na loita para que as mulleres puideran acceder á educación.

wikipedia.org

Marie-France Clugnet

Foi a primeira muller en titular na École des Ponts et Chaussées na promoción de 1962. Especialista en pontes e estradas ten unha longa carreira na Administración.

futuropasado.com

Emily Warren Roebling

É coñecida pola súa decisiva contribución á conclusión da Ponte de Brooklyn. Converteuse de feito na enxeñeira xefa da obra.

wikipedia.org

Novembro2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns

Martes

Mércores

Xoves

Venres

Sábado

Domingo

1973 Nace Ida Annah Ryan, arquitecta estadounidense que creou un dos primeiros estudos de arquitectura formados por mulleres. 2021 María Novas publica o seu libro "Arquitectura y género".	1988 Falece Jakoba Helena Mulde, arquitecta e urbanista holandesa que traballou na Administración Municipal da cidade de Amsterdam durante máis de 40 anos.	1946 Nace Susie Oribach en Londres, psicoterapeuta británica, psicanalista, escritora e crítica social. No seu primeiro libro <i>Fat is a Feminist Issue</i> analizou a psicoloxía das dietas nas mulleres.	1911 Nace Ángeles Santos, Portbou, pintora e artista gráfica pertencente á Xeración do 27. En 2003 recibiu a Medalla de Ouro ao Mérito ás Belas Artes.	1874 Nace Clotilde Kate Brewster en Francia. É considerada a primeira arquitecta internacional, formada en Italia e Inglaterra, debuxante e con coñecementos de restauración.	1955 Nace Annie Laurie Brignonet, pioneira que supervisou e tomou importantes decisións arquitectónicas da construción do Castelo de Chenonceau no Val do Loira.	1926 Nace Katherine Brignonet, pioneira que supervisou e tomou importantes decisións arquitectónicas da construción do Castelo de Chenonceau no Val do Loira.
1859 Nace Elisabeth (Betsy) Baeldert en Rotterdam, activista polos dereitos da muller, pacifista e feminista.	1926 Nace Taneko Suzuki, experta en química de proteínas e no desenvolvemento de alimentos a partir de proteínas de peixe.	1893 Nace Mary Ellinor Lucy Arche, a primeira muller científica na Organización de Investigación Científica e Industrial da Commonwealth (CSIRO) de Australia.	1980 Falece Jeanne Halbwachs, pacifista, feminista e socialista francesa. Foi unha das principais figuras do pacifismo integral dos anos trinta.	1897 Nace Juana Pereyra en Montevideo, enxeñeira civil graduada en 1920 que a converteu nunha das primeiras enxeñeiras de América do Sur.	1964 Falece Cecilia Benevides de Carvalho Meireles, poeta brasileira, profesora e xornalista de gran prestixio.	1887 Nace Elisa Leonida Zamfires en Romanía. Foi rexentada na Escola de Pontes e Camiños de Bucarest por ser muller. Estudou en Berlín.
2022 A enxeñeira de Camiños, Canles e Portos Dina Aryan-Zahlan foi nomeada Muller do Ano 2022 de WTS - Os Anxeles.	1976 Falece Elisa Bachofen, enxeñeira arxentina. Activista feminista, unha das fundadoras da Unión Feminista Nacional en 1918. 2018 Falece en Santiago de Compostela Elena Arregui Cruz-López, unha das primeiras mulleres en estudar a carreira de arquitectura en España.	1885 Nace Olive Wetzel Dennis en Pensilvania, enxeñeira cuxas innovacións no deseño cambiaron a natureza das viaxes en tren.	1850 Nace Salomé Ureña en Santo Domingo, poeta e educadora recoñecida pola súa defensa a favor dunha mellor educación para as mulleres.	1922 Nace Elissa Aalto, arquitecta finesa.	1900 Nace Delia Weber, narradora e pintora. Foi defensora dos dereitos das mulleres participando na directiva de Acción Feminista Dominicana.	2008 Falece a arquitecta madrileña Melide Ucelay Maortu, a primeira licenciada en arquitectura en España.
Día Internacional para a Eliminación da Violencia Contra a Muller 1963 Nace Inés Sánchez de Madariaga en Madrid, arquitecta e urbanista feminista.	1920 Nace Marina Waisman en Arxentina, arquitecta e docente. Especializouse no estudo do Patrimonio e participou na restauración de diversos edificios históricos.	1928 Nace María Belén Morales en Santa Cruz de Tenerife, escultora e pintora que en 1965 organizou a 1ª Exposición de Mulleres Artistas nas illas.	1950 Nace Carolina Martínez Pulido, bióloga canaria. A súa investigación está centrada no prolagonismo e nas aportacións das mulleres ás Ciencias Biolóxicas.	DÍA INTERNACIONAL DAS DEFENSORAS DOS DEREITOS HUMANOS	1946 Nace Marina Abramóvich en Belgrado (Iugoslavia). A súa obra explora a través da performance a relación entre artista e audiencia.	

CANLES E PORTOS

Arquitectas e enxeñeiras civís

Dina Aryan-Zahlan

Unha muller líder no campo do transporte que fixo unha contribución destacada á industria e contribuíu directamente ao avance das mulleres e das minorías a través de programas ou oportunidades no campo do transporte.

unwomen.org

Mela García-Pérez

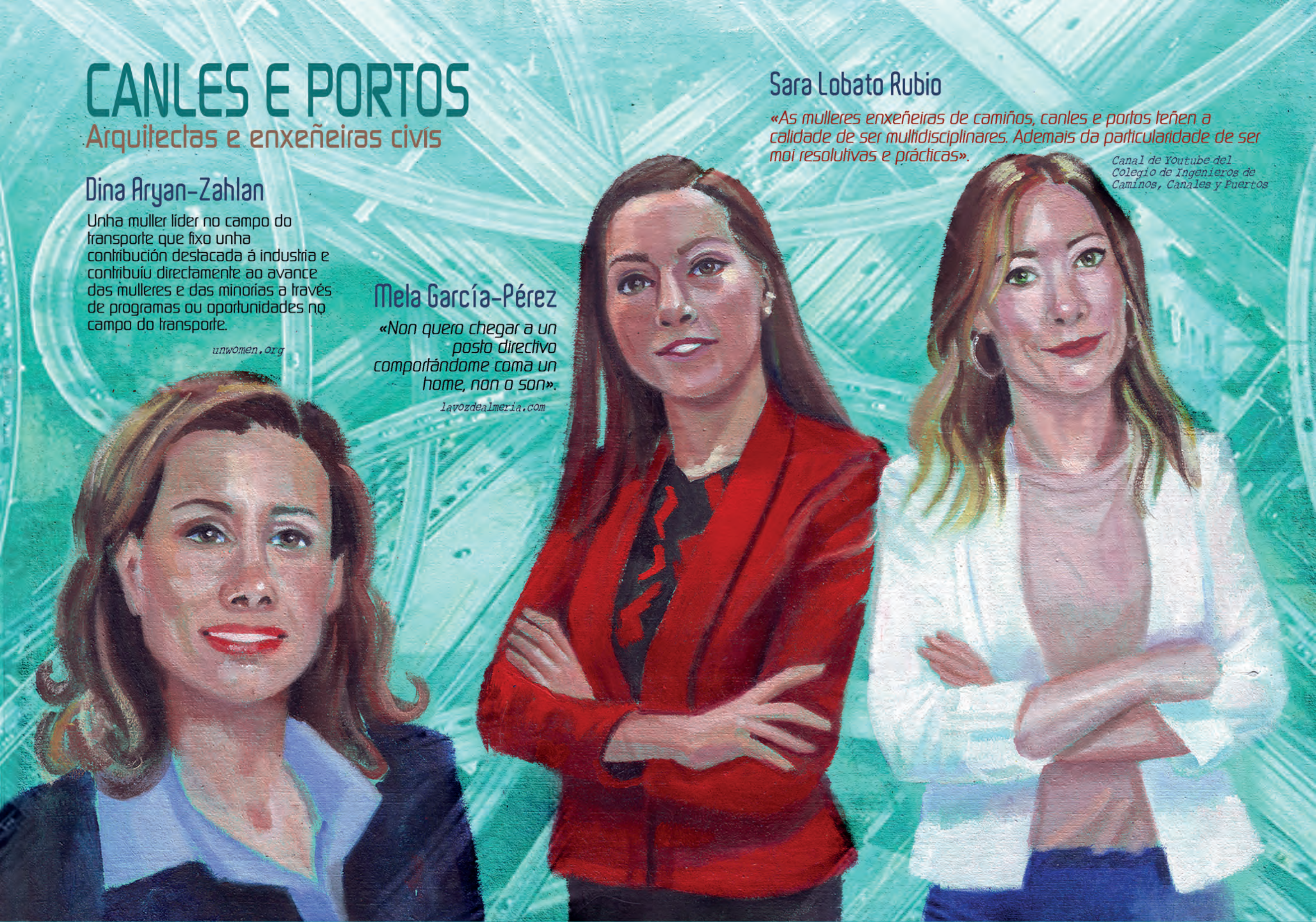
«Non quero chegar a un posto directivo comportándome como un home, non o son».

lavozdealmeria.com

Sara Lobato Rubio

«As mulleres enxeñeiras de camiños, canles e portos teñen a calidade de ser multidisciplinares. Ademais da particularidade de ser moi resolutivas e prácticas».

Canal de Youtube del Colegio de Ingenieros de Caminos, Canales y Puertos

Decembro 2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Luns

Martes

Mércores

Xoves

Venres

Sábado

Domingo

1

1962 Nace Rolmi Enciso en México, artista feminista que trata case todas as disciplinas artísticas.

2

2016 Falece Gisela May, actriz de teatro alemá galardoada coa máxima distinción civil outorgada por Alemaña.

3

1842 Nace Ellen Henrietta Swallow Richards en Massachusetts. Exerceu entre outras especialidades, a enxeñería sanitaria. Dedicou máis dunha década a que as mulleres puidesen estudar ciencias universitarias na área das ciencias.

4

2003 Morre Dulce Chacón, novelista defensora dos dereitos das mulleres e da paz.

5

1914 Nace Lina Bo Bardi en Roma, arquitecta italo-brasileira representativa do Movemento Moderno na arquitectura brasileira do século XX.

6

2022 Geraldina Guerra, activista contra os feminicidios en Ecuador, foi declarada como unha das 100 mulleres máis influentes e inspiradoras no mundo pola cadea británica BBC.

7

1899 Falece Anna Christina Berkhout, escritora holandesa. Escribiu libros para nenos que as alentaban a ser independentes, estudar e traballar.

8

2019 As murcianas Helena Flores e Mara Martínez protagonizaron coa súa experiencia profesional a apertura da exposición: Mulleres enxeñeiras de éxito.

9

1934 Nace Judith Olivia Dench, actriz británica de recoñecemento mundial polas súas espectaculares interpretacións.

10

2021 Cristina Ansedé Viz recibe o Premio Gran de Área de Aportación á Arquitectura do Colexio de Arquitectos de Galicia. Desenvolve a súa actividade en Galicia nos campos de arquitectura, rehabilitación e deseño.

11

1923 Nace Gira Sarabhai, arquitecta, deseñadora e pedagoga do deseño en India.

12

1942 Nace Amparo López Jean, activista galeguista, sufragista e presidenta da Agrupación Republicana Feminina de A Coruña.

13

1830 Nace Mathilde Fibiger, feminista, novelista e telegrafista danesa. Decidiu facer da emancipación das mulleres o seu obxectivo de vida.

14

2021 Lesley Lokko, arquitecta, académica e novelista ghanesa-escocesa foi nomeada comisaria da XVIII Mostra Internacional de Arquitectura, da Bienal de Venecia.

15

1979 Nace Pepa Domínguez Jaime, arquitecta municipal do Concello de Marinaleda en Sevilla. Activista feminista e colaboradora moi importante na creación deste calendario.

16

1869 Nace Bertha Feichtl en EEUU. En 1893 foi a primeira muller en licenciarse en enxeñería, graduándose na Universidade Estatal de Ohio.

17

1706 Nace Émilie du Châtelet en París, matemática, física e filósofa. Foi a figura feminina máis importante na física durante a Ilustración en Francia.

18

1913 Falece Louise Béthune, nada como Jennie Louise Blanchard, foi a primeira arquitecta profesional estadounidense.

19

2018 María Teresa Palomares Figueras, arquitecta e profesora da Escola Técnica Superior de Arquitectura da Universidade de Valencia, publica "DOCOMOMO. Arquitectura moderna y patrimonio".

20

2022 Falece Blanche Lemco van Ginkel, arquitecta canadense, urbanista e profesora. Primeira muller que dirixiu unha Facultade de Arquitectura en Canadá.

21

1937 Nace Jane Fonda, actriz liberal e feminista estadounidense, cunha longa e prolífera traxectoria no cinema.

22

1939 Falece María Cambrils Sendra en Valencia. Escritora feminista española autodidacta que formou parte da élite intelectual obreira como anticonformista e conferenciante.

23

1889 Nace Maja Björkman, xornalista e escritora sueca. En 1930 publicou o seu libro antibélico "INunca máis la guerra!"

24

1922 Nace a actriz estadounidense Ava Gardner, considerada como un dos mitos do Século XX

25

1806 Nace Martha Coffin Wright, feminista, abolicionista e asinante estadounidense da Declaración de Seneca Falls.

26

1930 Nace Estefanía Chávez Barragán en Texas. Foi unha arquitecta mexicana considerada pioneira na incorporación da perspectiva de xénero na problemática das cidades e na súa ensinanza.

27

1882 Nace Mina Loy, artista, poeta, novelista, ensaísta, feminista e deseñadora británica.

28

2008 Falece María María Malamoras Figueroa, sindicalista panameña, defensora dos intereses sindicais das mulleres obreiras en Panamá e activista política.

29

1875 Nace Love Rosa Ganli, médica estadounidense co-presidenta da Asociación Estadounidense de Mulleres Médicas.

30

1790 En plena Revolución Francesa, Ella Palm d'Alders pronuncia ante a Asemblea Federaliva do Club de Amigos da Verdade o discurso: "Sobre a inxustiza das leis a favor dos homes a expensas das mulleres."

31

1984 Nace Sara Lobato Rubio en Cáceres, decana na actualidade do Colexio de Enxeñeiros de Camiños, Canles e Portos das Illas Baleares.

STES
INTER
SINDICAL
Organización de Mujeres

CONFEDERACIÓN
INTER
SINDICAL
Organización de Mujeres

Actividades propostas

Estas actividades están extractadas. Actividades completas e anexos en organizaciandemujeres.org

Paisaxismo

XANEIRO

0 - 3 anos

Pintando con bastonciños

Daremos aos alumnos e alumnas unha ficha cun tronco de árbore debuxado. Coa axuda de bastonciños para os oídos e témperas de cores o alumnado pintará as follas da árbore.

3 - 6 anos

Construímos edificios

Os alumnos e alumnas, coa axuda de material reciclado: caixas de cartón, plásticos, botellas, papel, botón, revistas, cordas... deberán intentar construír casas ou edificios, con todos os seus detalles: fiestras, portas...

6 - 9 anos

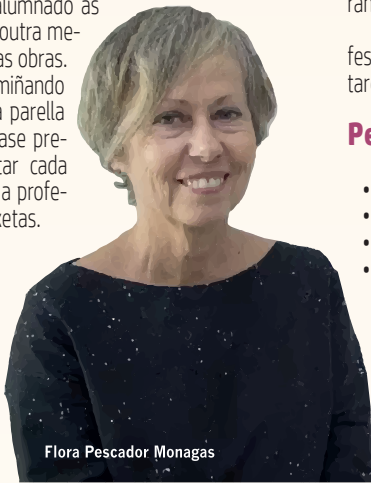
En primeiro lugar, preguntaremos que é a Arquitectura e faremos unha "chuvia de ideas" comprobando se coñecen mulleres e homes que se dedicaron a esta ocupación ao longo da historia. Anotaremos os seus nomes.

Presentarémolles ás seguintes Arquitectas paisaxistas: **Ana Sanz Llorens Casanovas, Rosa Barba, Teresa Galí-Izard Monagas e Flora Pescador.** Pasaremos unha breve biografía e algúns dos seus proxectos máis significativos.

TAXI

Esta actividade é un xogo no que empregaremos tarxetas cos nomes das profesionais ou coas súas fotos (dependendo do curso) e tarxetas coas súas obras máis coñecidas.

Repartiremos á metade do alumnado as tarxetas cos nomes ou fotos e á outra metade do alumnado as tarxetas coas obras. Os alumnos e alumnas van camiñando pola clase e cando atopan á súa parella séntanse xuntos nun lugar da clase previamente acordado. Para rematar cada parella explica ao resto da clase a profesional e a obra que teñen nas tarxetas.

9 - 12 anos

Descubrimos algunhas paisaxistas

Empezamos por descubrir a vida dalgunhas das paisaxistas máis eminentes do Estado español e a coñecer a súa obra:

Ana Sanz Llorens, Rosa Barba Casanovas, Teresa Galí-Izard, Flora Pescador Monagas.

2- Comparación

Comparamos imaxes das súas obras para buscar elementos en común e características propias para intentar definir que é o paisaxismo. Completámolo cun *kahoot* que fale do paisaxismo en xeral e destas paisaxistas en particular.

12 - 15 anos

Para pensar...

O paisaxismo é unha vertente da arquitectura que imaxina, crea e organiza un espazo natural.

1. Tomando conciencia.

Realiza unha busca rápida en Internet googleando *"mellores paisaxistas do mundo"* e *"mellores paisaxistas da historia"*. Indica cantas delas son mulleres do total. A que cres que se debe a desproporción?

2. Mudamos o mundo.

Imos empregar a clase como amplificador das figuras femininas dedicadas ao paisaxismo. Invitámosvos a que busques en Internet traballos de **Ana Sanz Llorens, Rosa Barbas Casanovas, Teresa Galí-Izard e Flora Pescador Monagas** e coas imaxes dos seus traballos enchades a aula para levar a súa visión do espazo público a un espazo igualmente público.

15 - 18 anos

Proxecto de deseño e adecuación de espazos escolares segundo o Paisaxismo Sostible e Accesíbel.

A elaboración de cada Proxecto de Deseño corre a cargo do alumnado en grupos de 5 persoas.

O traballo organizase en 3 fases:

1ª fase. Documentación e procura de información sobre mulleres arquitectas que basearan o seu traballo na paisaxe, e a sostibilidade.

2ª fase. Elección dun espazo do acceso e do interior do centro educativo. Sobre o plano do centro, distribúense os espazos exteriores e interiores do centro escolar.

Nesta fase, cada grupo explicará ao alumnado de cursos inferiores o seu proxecto e formará equipos de execución. Cada grupo terá que deseñar, organizar e executar un proxecto de adecuación dos espazos. Deberán ser materiais reciclados ou de procedencia sostíbel.

3ª fase. Execución do proxecto. Cada grupo será coordinado por profesorado para que todo o alumnado involucrado participe e atenda ás tarefas marcadas para cada proxecto.

Persoas adultas

Utilizando internet realizaremos a seguinte procura de información:

- Definición de paisaxismo
- Tipos de paisaxismo
- Busca do paisaxismo na cidade (fotos)
- Mulleres paisaxistas: buscar traballos realizados polas seguintes paisaxistas: **Ana Sanz Llorens Casanova, Teresa Galí, Rosa Barba, Flora Pescador.**
- Que hai que estudar para ser paisaxista?

Imprimir fotos dos traballos das anteriores paisaxistas e realizar unha exposición de ditos traballos.

Urbanismo

FEBREIRO

0 - 3 anos

Grandes mulleres en construción!

O obxectivo da actividade é familiarizar ao alumnado con mulleres arquitectas e enxeñeiras civís do territorio correspondente.

Estableceranse distintos espazos de aprendizaxe e xogo, no que se destacarán proxectos de mulleres relevantes con fotos das súas obras, que nos servirán de inspiración para o desenvolvemento das actividades como: elaboración da fachada con ladrillos (pintura laranxa, esponxas grandes e folios), realización de estradas con plastilina, reparar o ferrocarril ou xogos con bloques.

3 - 6 anos

Arquitecta en proceso

Crease un novo proxecto en infantil que consistirá na creación do recuncho *Deseñando sonos*. Un proxecto para valorar o traballo das mulleres que revolucionaron a arquitectura e nos serven de inspiración.

Como actividade previa realizaranse cascos de protección para realizar os proxectos coa maior seguridade. E a actividade principal consistirá na construción dunha casa de cartón con todos os seus detalles. O alumnado decorará o recuncho aportando o seu estilo e personalidade e incluíranse os cadros de fotos de mulleres relevantes do seu territorio que coñezan.

Elaborarán os seus primeiros proxectos en papel e intentarán recrealos, empregando os materiais que desexen: rolos de papel cociña, estropallos, cartón...

6 - 9 anos

O obxectivo da actividade é a construción dunha cidade habitable e segura. Para isto, o alumnado elaborará a súa propia casa empregando unha caixa de cartón de zapatos e materiais cotiás como pintura, cartolina, plastilina... De forma sinxela, deseñará tanto o interior como o exterior da mesma e con todas as propostas organizarase un recuncho na aula onde se situará este modelo de cidade pensada para os seus habitantes.

A urbanización do espazo será unha das tarefas máis importantes. Faremos un debate para recoller os elementos urbanísticos que non poden faltar na nosa localidade: boa iluminación en todas as rúas e espazos públicos, mantemento adecuado de beirarrúas e mobiliario urbano...

Esta actividade podería ter o nome *Deseñamos cidades adecuadas para as mulleres*. Invitamos ao profesorado a ler o artigo do Banco Mundial "Deseñar cidades con perspectiva de xénero"

Outra proposta é a visualización do vídeo da arquitecta e urbanista Zaida Muxí centrado nun enfoque igualitario do deseño urbano.

As cidades teñen xénero e é masculino: a arquitecta **Zaida Muxí** <https://youtu.be/eEa-dp7d4eI>

9 - 12 anos

Esta actividade consiste en coñecer as obras arquitectónicas realizadas por mulleres a través dun navegador gratuito e aberto a todo o público. O proxecto ten como nome **NAM Navegango Arquitecturas de Mujer**.

Este proxecto vense executando dende 2021 e amosa traballos realizados en todo o territorio do Estado; debemos destacar a súa implicación por mostrar o labor de mulleres arquitectas de todas as comunidades autónomas.

Na mesma web tamén atoparedes o apartado *Miradas Situadas. Arquitectura de Mujer en España desde Perspectivas Periféricas 1978-2008*. É un traballo de investigación que se inicia nos anos da transición ata a actualidade e amosa os novos paradigmas arquitectónicos nos que as mulleres teñen un papel preponderante.

<http://navegandoarquitecturasdemujer.ua.es/miradas-situadas>

12 - 15 anos

Á altura de...

A actividade consistirá na realización por grupos dunha maqueta dun edificio da arquitecta elixida. Estas maquetas exporánsenos corredores ou na entrada do centro educativo xunto a un pequeno mural que leve a imaxe e o nome da arquitecta.

15 - 18 anos

Coñece as túas arquitectas

- Realízase unha análise comparativa da situación das mulleres na arquitectura con outras profesións liberais e tradicionalmente masculinas e con outras profesións artísticas.

- Consiste en coñecer ás principais arquitectas do territorio correspondente. O proxecto ten como nome **NAM Navegango Arquitecturas de Mujer**.

<http://navegandoarquitecturasdemujer.ua.es/navegando-arquitecturas-de-mujer>
Na mesma web tamén atoparedes o apartado *"Miradas Situadas. Arquitectura de Mujer en España desde Perspectivas Periféricas 1978-2008"* <http://navegandoarquitecturasdemujer.ua.es/miradas-situadas>

Persoas adultas

Maquetas emblemáticas

O obxectivo é elaborar unha maqueta de edificios ou lugares emblemáticos do mundo, cuxas arquitectas, paisaxistas, decoradoras... non recibiron o merecido recoñecemento ou foron excluídas deliberadamente.

Como actividade previa realizarase a lectura do artigo *10 mujeres que revolucionaron la arquitectura* e o visionamento do documental ao que se fai referencia. <https://ovacen.com/arquitectas/>

Despois, individualmente terán que escoller unha das mulleres e intentar emular unha das súas obras máis características cunha maqueta. Finalizarán a actividade cunha exposición oral do seu traballo cun apoio visual que pode ser en PowerPoint, na que ademais relatarán a vida e a obra da autora.

Espazos públicos

MARZO

0 - 3 anos

Actividade

Co gallo da Día da Árbore, cada nena e neno sementará unha planta (faba, ervella, millo...) nun envase de iogur. Aquel alumnado que non sexa independente farao coa axuda dunha persoa adulta. A cada planta poráselle o nome do neno ou da nena que o plantara e que se responsabilizará do seu coidado. Ao longo do curso iremos facendo fotos do proceso de crecemento de cada planta.

3 - 6 anos

Que hai nos parques?

Materiais: Fotografías de espazos públicos abertos, gomets, pintura de dedos, rotuladores.

Observaranse imaxes de parques na pantalla do encerado dixital, despois nomean os elementos que nel aparecen e aprenden cales corresponden a estruturas arquitectónicas, recoñecendo os elementos arquitectónicos. Repártense, por grupos, copias das imaxes traballadas: Marcan cun gomets os elementos arquitectónicos das fotografías: bancos, valos, esvara-doiros, bambáns, ponte colgante, arañeira, fontes... e marcan con pintura de dedos/rotulador aqueles elementos que non o son: coches, árbores, tendas, bicicletas, persoas... Finalmente explicaranlle ao resto da clase o traballo realizado.

6 - 9 anos

Deseñamos o noso barrio

- Na aula traballamos por grupos sobre o plano do barrio, elixindo e marcando itinerarios: desde as nosas casas ao coleio, desde as nosas casas ao parque, ás pistas deportivas...
- Realizamos eses itinerarios camiñando. Nesta saída imos collendo notas sobre: cales son as zonas máis perigosas para os peóns de camiño ao coleio, á praza, ao parque...
- De volta na clase, comentamos o recollido e redactamos engadindo a opinión de todas e todos, e como serían os nosos itinerarios e espazos ideais.

9 - 12 anos

Abandeirada nun mundo de homes

Lectura da seguinte noticia de prensa: *Paloma Cabañas é a primeira muller con obra construída na cidade e a impulsora do primeiro PERI*.

<https://www.elcorreo.com/miranda/201603/05/abanderada-mundo-hombres-20160305230650.html>

Elabora un mapa dos lugares nos que traballou como arquitecta. Busca fotografías para ilustralo. Reflexiona sobre o que di Paloma sobre os seus edificios e a localización da coñica neles. Debuxa un bloque de casas con espazo público común pensando nas necesidades de quen alí viven.

12 - 15 anos

Visionamento de vídeo Zaida Muxí.

<https://www.facebook.com/watch/?v=2125823344375980>

Responde ás seguintes preguntas:

- Que problemas presentan as

grandes cidades hoxe en día?

- Que solucións se poderían dar para que os espazos públicos dean resposta ás necesidades que demanda a sociedade actual?
- Como proxectarías ti unha cidade que atenda por igual a todos os e as poboadoras do lugar?

Procura información sobre esta arquitecta e urbanista coñecida pola súa experiencia nas cuestións de espazo e xénero e cita algunha das súas obras.

Comentario de artigo de prensa sobre Ana Falú.

Ana Falú: *"Nun mundo feito para homes brancos é preciso feminizar a arquitectura"* | América Futura

<https://elpais.com/america-futura/2022-09-23/ana-falu-en-un-mundo-hecho-para-hombres-blancos-es-preciso-feminizar-la-arquitectura.html>

Cal é a situación actual que identifica Falú? Por que di a autora que a cidade está pensada para o home branco, de clase media e heterosexual? Por que cres que é importante que o urbanismo estea centrado no barrio? Ao final realizaranse unha serie de conclusións de todo o traballado.

Entrevista a Zaida Muxí Martínez, profesora e arquitecta

15 - 18 anos

Sabías que o fixeron elas? Pegadas na túa comunidade.

Comezamos creando un debate ao redor da arquitectura e do seguinte vídeo (Documental Arquitectas, 20 min. <https://youtu.be/fhds8JGkEi>) no que dez arquitectas falan sobre a condición feminina no sector da arquitectura.

Tralo debate, organizarase ao alumnado en grupos de 4-5 integrantes e deberán buscar traballos de mulleres en espazos públicos da vosa comunidade.

Tras atopalas, deberán facer unha infografía con imaxes e, posteriormente, presentar as pegadas que atoparon ao resto de grupos.

Persoas adultas

Estudo sobre o papel dalgunhas mulleres arquitectas e enxeñeiras moi coñecidas de diferentes etapas e idades. Documentación a través de redes.

Elaborar folleto tamaño A4, plastificado para colgar nalgún recuncho do centro onde se ve a fotografía por un lado e os seus traballos por outro. O título da exposición pode ser **EVOLUCIÓN**.

Para finalizar podemos elaborar un padlet coas fotografías e traballos para a web e as redes sociais do centro.

Edificios singulares

ABRIL

0 - 3 anos

Imos construír

Con diferentes tipos de bloques de construción, cadrados e bloques de gomaespuma, argolas, cubos, prismas, arandelas, pedras cambaleantes, etc. as nenas e nenos deben experimentar a creación en altura e a (in-)estabilidade das construcións.

Casa ou niño?

Trátase dun exercicio de discriminación visual no que o alumnado debe localizar onde está a casa que hai entre as árbores (tocar, sinalar, rodear/marcar, fixar a ollada...).

3 - 6 anos

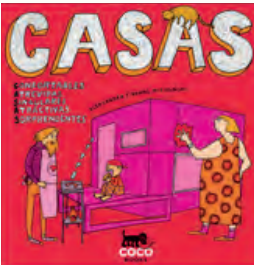
Curvas e rectas

Tras ver os edificios singulares deseñados por **Zaha Hadid y Kazuyo Sejima, Carme Pinós i Desplat**, o alumnado pode debuxar, modelar ou construír con diversos materiais, formas curvas e rectas para formar edificios inspirados nas obras de arquitectura vistas.

6 - 9 anos

Casas singulares

Trala lectura e visualización de casas/vivendas singulares a través de libros como: *"Casas"* e *"Dibújame una casa"* (a partir de 6 anos) e *"Croquis"* (a partir de 8 anos), e todos da editorial CocoBooks, o alumnado debe crear/deseñar vivendas que presentará ao resto mediante un debuxo orixinal ou coloreado. A autora ou autor dos deseños mellor valorados deberán dirixir un equipo para construír a maqueta a partir do deseño orixinal.

9 - 12 anos

Edificios singulares

Distribuír entre os grupos base a procura dos seguintes lugares, extraer imaxes dos mesmos e localizalos no mapa ou na bola do mundo, colocando unha chincheta ou alfinete coa imaxe: Museo Sumida Hokusai, Centro Heydar Aliyev, Caixa Forum Zaragoza, New Museum of Contemporary Art, 21st Century Museum of Contemporary Art, Castillo Garcimurto, Ópera de Guangzhou, Galaxy SOHO.

12 - 15 anos

Mulleres na arquitectura

Abril está dedicado aos edificios singulares deseñados por mulleres. Por grupos, preparede unha exposición coa traxectoria vital e profesional de mulleres arquitectas. Podedes empregar as que protagonizan este mes: **Zaha Hadid, Kazuyo Sejima, Carme Pinós i Desplat, Izaskun Chinchilla Moreno** ou outras que vos chamen a atención. Hai moitas para elixir: **Matilde Ucelay Maörtua, Lina Bo Bardi, Jane Jacobs, Denise Scott Brown, Aino Marsio Aalto...**

Premios de Arquitectura

Na arte da arquitectura, cales son os premios nacionais e internacionais máis prestixiosos? Descúbreos e realiza un estudo cuantitativo coa correspondente representación gráfica dos datos obtidos. Podes comparar cantas mulleres e cantos homes aparecen entre as persoas premiadas, a representación ao longo do tempo... Preparede un debate con argumentos baseados en evidencias (datos, información contrastada) sobre as posibles causas das diferenzas atopadas.

15 - 18 anos

O feminismo na arquitectura

Fanse catro grupos de alumnas e alumnos de igual número de persoas. Ao chou elixese unha destas arquitectas comprometidas co feminismo nas súas obras e no traballo feito por homes principalmente: **Zaha Hadid e Izaskun Chinchilla Moreno**.

Deberán pescudar sobre as súas vidas, os seus proxectos, os seus premios... e poranse en común todas as informacións obtidas. Compararán para ver as coincidencias e as diferenzas.

O fin da actividade é facer ver ao alumnado que o feminismo se pode plasmar en calquera traballo e obra.

Na procura de edificios singulares

Individualmente pescudan e elixen un edificio de cada unha das arquitectas que aparecen neste apartado de edificios singulares: **Zaha Hadid, Izaskun Chinchilla, Kazuyo Sejima e Carme Pinós i Desplat**. A imaxe debe terse presente para describir o edificio elixido e ver que ten de singular e as razóns pola que foi o elixido. Intervirán por quedas con limitación de tempo.

Persoas adultas

A presenza das mulleres na arquitectura – o debate

A partir da lectura do artigo *"Arquitectas en wikipedia"*, do blog *"Un día una arquitecta"*, prepararemos un debate de aula seguindo as fases ou pasos que se describen no enlace.

Tamén nais da arquitectura?

Ver o vídeo que aparece no blog de **Stepien e Barno** elaborado a partir dunha enquisa entre as súas seguidoras e seguidores para saber quen serían as arquitectas máis influentes ao longo da historia. Procurar información sobre cada unha das máis votadas, ou outras igualmente destacadas, e elaborar unha presentación sobre a súa traxectoria profesional, amosando, ademais, algunhas das súas obras.

Carmen Francés Tardajos

Actividades propostas

Estas actividades están extractadas. Actividades completas e anexos en organizaciandemujeres.org

Vivendas sociais

MAIO

0 - 3 anos

A profesora ou profesor colocará ao alumnado en asemblea formando un círculo e amosaralles fotos de mulleres arquitectas e enxeñeiras que loitaron para que vivamos nun mundo mellor e explicámos en que consiste o seu traballo.

- Preguntamos se coñecen a algunha muller que teña esta profesión.
- Comentamos as dependencias das vivendas e a importancia de poder vivir nunha.
- Falarán dos espazos da casa onde viven.
- Escoitamos a canción Uxía Lambona e a Banda Molona na casa
- No recuncho das construcións facemos casas.

3 - 6 anos

Mesma proposta que para a etapa de 0 a 3 anos.

6 - 9 anos

A profesora ou profesor preguntará ao alumnado se coñecen as profesións das persoas que constrúen vivendas.

Falamos das diferentes profesións e se coñecen nomes de mulleres que sexan arquitectas. En casa coas súas familias, procurarán información sobre mulleres arquitectas e en que consiste o seu traballo. Buscarán recortes en revistas e por pequenos grupos elaboramos un mural baixo o título "Vivendas Sociais"

En grupos de tres elaborarán en plastilina un pobo.

Contarán os pasos que teñen cada unha/o na súa habitación, ao longo e ao ancho.

9 - 12 anos

O grupo clase pescudará sobre as mulleres propostas para este mes: onde naceron, falar dese lugar e situalo nun mapa, que traballos realizaron e a importancia da súa obra.

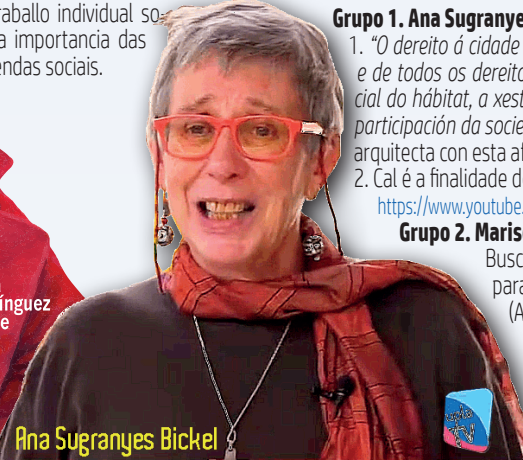
Falarase sobre a importancia das "vivendas sociais". Coñecen grupos de vivendas sociais no lugar onde viven?

Cal é a finalidade da construción de vivendas sociais.

Traballo individual sobre a importancia das vivendas sociais.

Pepa Domínguez Jaime

Ana Sugranyes Bickel

12 - 15 anos

Recentemente aprobouse a primeira *Lei de Vivenda* en España. Buscamos información no BOE sobre a mesma, e estudiámola dividindo a lei entre pequenos grupos. Organizamos un debate na clase ao redor das seguintes cuestións:

Cren que esta lei solucionará os problemas de vivenda que existen en España?

Que propostas de mellora farían a esta lei e que solución darían ao problema de falta de vivenda?

Cren que están recoñecidas e valoradas as arquitectas mulleres fronte aos seus compañeiros arquitectos? Cales poden ser as razóns.

Para finalizar farán un **traballo individual** a escoller entre os seguintes:

- Proposta de solución á falta de vivenda.
- Plano con medidas e distribución da súa vivenda ideal.

15 - 18 anos

Proponse un vídeo para ver na aula, logo dividimos a clase en grupos de tres a cinco persoas e asignámoslles o traballo para realizar sobre esta arquitecta **Pepa Domínguez Jaime**.

<https://www.youtube.com/watch?v=yWfVku5UmKo>

Despois de ver o vídeo e ver a información do enlace sobre a autoconstrución de vivendas en Marinaleda (Sevilla). Reflexionar de forma individual e contestar ás preguntas expostas a continuación:

Na actualidade o cambio climático e os obxectivos de desenvolvemento sostible (ODS), están na Axenda dos Gobernos e dos Organismos Internacionais.

1. Cres que é viable facer algo similar no teu municipio ou noutros municipios do país?
2. A implicación da cidadanía é importante na auto-construción de vivendas sociais?

Persoas adultas

Propóñense dous vídeos para ver en clase, logo dividimos a clase en grupos de tres a cinco persoas e asignámoslles unha arquitecta das dúas propostas.

Grupo 1. Ana Sugranyes

1. *"O dereito á cidade propicia o exercicio pleno da cidadanía e de todos os dereitos humanos, a produción e xestión social do hábitat, a xestión democrática da cidade, a través da participación da sociedade de forma directa..."* Que propón a arquitecta con esta afirmación?
2. Cal é a finalidade de *Habitat International Coalition*?

<https://www.youtube.com/watch?v=2mCRPkP7oac>

Grupo 2. Marisol Dalmazzo Peillard

Busca a información sobre a Asociación para la Vivienda Popular Simón Bolívar (AVP).

A maioría das cidades foron deseñadas por e para homes, segundo un estudo do Banco Mundial. Cres que é posible proxectar cidades máis seguras, sen violencia cara ás mulleres?

O alumnado colocárase por parellas. A partir destas e moitas outras preguntas, cada parella explicará cun texto e cun debuxo como sería a súa cidade ideal. Unha vez que cheguen a un acordo sobre como sería a cidade, un membro da parella encargárase da parte escrita e outro ou outro da ilustración. Cada parella compartirá a súa visión co resto da clase e en gran grupo deseñarán a cidade ideal para todos. Poden usar algunha aplicación lúdica como *buildaway-game*. Todos os traballos estarán expostos nos corredores do centro.

12 - 15 anos

Enxeñeiras de camiños, canles e portos

Vemos na clase o seguinte vídeo que, nuns 5 minutos aproximadamente, explica todos os ámbitos nos que a enxeñería de camiños, canles e portos desenvolveu a súa actividade a través de mulleres profesionais deste ámbito:

<https://www.youtube.com/watch?v=0geU5Zk2qJg>

Despois de ver o vídeo, en grupo, anotaremos que aptitudes, habilidades ou talentos cren que serían necesarios para levar a cabo este traballo. Unha vez feito isto, de xeito individual, o alumnado relacionará por escrito as súas características persoais con esta profesión, valorando se lle gustaría exercela no futuro.

15 - 18 anos

Arquitecta líder do mes

Cristina García Fontán é a principal arquitecta do mes de xullo no noso calendario. En parellas investigarán un pouco sobre a súa carreira e escribirán a súa biografía profesional nun documento. Podes usar aplicacións como Canva ou Adobe Express que proporcionan modelos para organizar a túa información en deseños atractivos. Expoñemos nun encerado o traballo realizado sobre a nosa protagonista.

Persoas adultas

Igualdade de oportunidades?

Vemos o seguinte vídeo que dura aproximadamente 2 minutos:

<https://www.youtube.com/watch?v=BBHdmwG2h8>

Dividimos a clase en grupos de 4 ou 5 persoas. Cada grupo investigará ao redor destas cuestións: Que porcentaxe de mulleres estuda unha carreira científica? Que é o teito de cristal? As mulleres teñen menos habilidades en ciencia e tecnoloxía? Existen diferenzas en Educación Primaria entre as capacidades dos nenos e das nenas? Por que é importante promover a igualdade de oportunidades no acceso ás carreiras científicas?

Unha vez rematado o traballo de investigación nos grupos sentámonos todos e todas en círculo para compartir o que descubrimos. Establecemos un diálogo no que todos participamos por igual e presentamos as nosas conclusións con respecto. Compartimos o que nos chamou a atención do que investigamos ou o que nos fixo reflexionar.

Deseño

XULLO

0 - 3 anos

Somos constructoras e constructores

Todas as nenas e nenos da clase levan da casa unha caixa de cartón que pintarán na clase ao seu gusto con pintura de dedos. Cando a pintura estea seca, entre todos faremos unha torre, visible para todo o centro educativo, con todas as caixas. As nenas e nenos deben colocar a súa propia caixa, tendo en conta os distintos tamaños, para que sexa estable.

3 - 6 anos

Deseño de pontes

Nenas e nenos terán que debuxar a súa propia ponte. Podemos mostrarlles o seguinte vídeo para que teñan unha guía:

<https://www.youtube.com/watch?v=y3y-YXxHqkU>

Despois de practicar, cada quen terá que deseñar a súa ponte e coloreala ou decorala con adhesivos. Cando os debuxos estean rematados, expóranse nunha parede da clase.

6 - 9 anos

Cidade da plastilina

Cada nena e neno farán unha casa con plastilina de cores. Podemos seguir a guía do vídeo proposto ou facelo como nos guste.

<https://www.youtube.com/watch?v=Cf1r1MVPRGDM>

Cando todas e todos rematemos a nosa casa, repartiremos todas as nosas construcións ao longo dunha mesa grande para recrear unha poboación. Poñerémolle un nome e exporémolo nun lugar onde a poida ver todo o colexio.

9 - 12 anos

Deseñando a miña cidade ideal

Como nos gustaría que fose a nosa cidade? Que quitaríamos? Que engadiríamos? De que material estarían feitos os edificios? Habería animais soltos? Habería fábricas? Habería zonas para xogar, zonas para pasear...?

Cristina García Fontán

Rehabilitación

XUÑO

0 - 3 anos

Cos bloques de construción realizaremos unha cidade e construiremos casas, pontes, parques... Preténdese con esta actividade o desenvolvemento de traballo cooperativo e o fomento da creatividade.

3 - 6 anos

A partir de bloques xeométricos de madeira de diferentes tamaños e formas, en pequenos grupos, nenos e nenas construírán casas. Despois explicarán ao resto da clase o que fixeron, como o fixeron e as razóns para facelo así.

Preténdese traballar as formas xeométricas, a expresión oral, o traballo en grupo, a arquitectura de restauración...

6 - 9 anos

En pequeno grupo deseñarán unha casa; pódense empregar diferentes técnicas (debuxo, colaxe, ordenador...) Pedirémolle que deseñen todos os espazos interiores e exteriores que necesitan para vivir nunha casa cómoda e agradable.

Despois, en gran grupo, analizaremos as diferenzas que se produciron entre os nenos e as nenas. Preténdese traballar a desigualdade do uso do espazo e a incidencia do uso igualitario do mesmo.

9 - 12 anos

En grupos pequenos sairemos a percorrer a cidade buscando edificios que se atopen en mal estado para facer fotos. Na aula, cada grupo fará unha proposta de restauración utilizando técnicas variadas: ordenador, debuxos, plastilina...

Preténdese traballar a reutilización dos espazos e construcións xa existentes como medio dunha sociedade ecofeminista.

12 - 15 anos

Recompilase información sobre as tres mulleres que aparecen en xuño: **Alejandra Saiz Valencia, Cristina Grau García, Nieves Ruiz e Gae Aulenti**.

Pescúdase sobre a profesión de rehabilitar edificios. Facemos reflexionar ao alumnado a través das seguintes preguntas:

- Se hai que rehabilitar unha casa ou a igrexa do teu pobo, quen pensas que o fará, un home ou unha muller?

Interiorismo

AGOSTO

0 - 3 anos

Utilizando fotografías de diferentes estancias da casa co seu mobiliario correspondente, pídese ao alumnado que vaia marcando con diferentes cores (pintura de dedos) as habitacións, á vez que as van nomeando e explicando que se fai en cada unha delas e quen as fai. Pódese facer o mesmo co mobiliario e quen o usa na casa.

3 - 6 anos

Con fotografías das protagonistas deste mes faise un quebracabezas de pezas grandes. Na asemblea ensináraselles a fotografía completa. Divídese á clase en pequenos grupos e a cada un daráselle un quebracabezas que deben completar. Cando todos finalizaran amosarán o resultado e falaremos de cada protagonista con fotografías que mostren as súas obras.

6 - 9 anos

Levaremos á clase diferentes revistas de decoración e de interiorismo, catálogos de mobles, folletos de tendas... Traballando en pequenos grupos, a cada grupo daráselle unha cartolina e deseñarán o interior dalgunha estancia da casa (a que decidan). Ao rematar, deberán amosarlle ao resto de compañeiros e compañeiras, e explicarlle porqué utilizaron esas cores, ese tipo de mobles, esa distribución do espazo...

9 - 12 anos

Dividiremos a clase por parellas. A cada parella daráselle unha fotografía con algún traballo de deseño ou interiorismo realizado por unha das nosas protagonistas, **Patricia Urquiola**, que podemos atopar no seguinte enlace:

<https://www.architecturaydiseno.es/creadores/patricia-urquiola>.

Por parellas, propoñemos ao alumnado unha historia que se desenvolva nese espazo que teñen diante. A consigna será ser o máis imaxinativos posible e que o espazo ocupe un papel importante no relato. Cando xa teñan as historias rematadas e revisadas, leranas en voz alta para o resto da clase.

12 - 15 anos

Con perspectiva de xénero

A arquitectura con perspectiva de xénero pretende disolver a clasificación e xerarquización dos espazos asignados aos roles, creando igualdade nos espazos e o gozo dos mesmos.

O interiorismo con perspectiva de xénero trata de garantir o acceso e disfrute do espazo en igualdade de condicións para toda a cidadanía.

- É unha profesión na que as alumnas pensaran para realizar nun futuro? E os alumnos? Comparamos o número de alumnos co de alumnas que responderon afirmativamente.

- Para rematar o alumnado realizará un debuxo da súa casa cos cambios que introducirían na mesma, como a rehabilitarian: materiais, espazos interiores e exteriores... e cada quen explica a súa planificación ao resto da clase.

15 - 18 anos

Actividad en pequeno grupo mixto

Dereito á vivenda. Na clase visionaremos imaxes de como quedou unha poboación despois dun conflito bélico. A partir do visionamento, en grupos pequenos, farán propostas de restauración do espazo urbano, dando unha resposta rápida de resolución e atendendo á diversidade de necesidades que teñen todas as persoas.

Restauración dun fogar tradicional no que se promova a igualdade entre homes e mulleres no uso dos espazos domésticos.

Pretendemos traballar: dereito á vivenda, resolución pacífica de conflitos, reutilización dos espazos e construcións xa existentes cunha perspectiva ecofeminista para alcanzar unha sociedade igualitaria, pacífica e respectuosa co medio ambiente.

Persoas adultas

Actividad individual

Propomos ao alumnado diferentes enlaces para que investiguen individualmente sobre muller, feminismo, restauración e arquitectura.

https://es.wikipedia.org/wiki/Matilde_Ucelay

https://www.architecturaydiseno.es/arquitectura/matilde-ucelay-fue-primera-arquitecta-espanola-historia_3936

<https://www.punt6.org/>

https://www.eldiario.es/euskadi/casas-disenadas-promover-igualdad-hombres-mujeres-revolucion-arquitectura-feminista_1_9174195.html

Elixe o tema que prefiras, fai unha presentación dixital (PowerPoint, Google Slides, Canva, Visme, Apple Keynote, Swipe...) e a partir da presentación, realiza unha exposición oral ao resto de persoas da clase.

Preténdese traballar: a restauración de espazos interiores e exteriores cun enfoque igualitario, desigualdades profesionais e de oportunidades para as mulleres...

Gae Aulenti

Matilde Ucelay Maortua

Ante estas premisas propomos ao alumnado agrupado en pequenos grupos definir e estruturar os espazos de dous vivendas. Nunha delas vivirá unha muller que traballa como informática, á que lle gusta ler e que ten un can. Noutra vivirá un home que traballa nunha empresa de electrodomésticos e ao que lle gusta pintar.

Trala exposición das vivendas deseñadas polos grupos analizaremos se foron deseñadas con perspectiva de xénero.

15 - 18 anos

Arquitectas, tamén invisibles?

Dez arquitectas dan a súa opinión ao redor da condición feminina e como se desenvolven profesionalmente no sector da arquitectura.

<https://www.youtube.com/watch?v=tids8JGBkEI>

Logo de visionar este documental, sacamos conclusións a través destas cuestións:

Existe realmente a igualdade? Que impide esa igualdade?

É importante contar con referentes femininos neste sector? Ten que ver con competencias técnicas?

Pódese extrapolar as dificultades destas mulleres neste sector a outro sector?

Para chegar a unha igualdade efectiva e real, que é necesario?

Existen diferenzas en como se valora o traballo dos homes e como se valora o das mulleres?

Persoas adultas

Os coidados e a arquitectura

Izaskun Chinchilla é unha das voces de referencia do urbanismo inclusivo. A arquitecta publicou *La ciudad de los cuidados*, onde reflexiona sobre un modelo que poña ás persoas no centro dos proxectos dende o primeiro momento. Podemos coñecer máis a esta arquitecta nos seguintes enlaces:

<https://www.connectionsbyfinsa.com/conexion-con-izaskun-chinchilla/>

<https://www.connectionsbyfinsa.com/que-es-urbanismo-inclusivo/>

Tras coñecer en que consiste a arquitectura inclusiva (maternidade e coidados, emprego da cidade por parte da infancia, protección medioambiental, transformar as cidades a curto prazo, adaptar os espazos da nosa cidade ás necesidades reais de quen vive nela) propoñemos ao alumnado que dende a perspectiva da que parte esta arquitecta para realizar os seus proxectos suxiran pequenos cambios na cidade na que viven. Estes deben ser factíbeis e ter en conta tanto o custo medioambiental como o económico. Debatenos sobre estas propostas en gran grupo.

Actividades propostas

Estas actividades están extractadas. Actividades completas e anexos en organizaciondemujeres.org

Transporte

SETEMBRO

0 - 3 anos

Somos enxeñeiras e enxeñeiros civís

Disporanse no chan da aula diferentes recunchos con xogos de construción (tipo lego, bloques de madeira...) onde individualmente ou en pequeno grupo poidan construír pontes, estradas, vías de tren... seguindo os exemplos que o docente terá disposto na parte central da aula.

Faranse fotos das súas creacións e dos nenos e nenas, e para finalizar realizarase un mural con todas as fotos baixo o título: *"Somos enxeñeiros e enxeñeiras civís"*.

3 - 6 anos

Que fai unha enxeñeira ou enxeñeiro?

Visionar na clase o seguinte vídeo: *PRIMERA ACTIVIDAD "soy un ingeniero" para niños de 5 anos*: <https://www.youtube.com/watch?v=gGHEUBsAATk>

Ao rematar, presentar mediante unha fotografía ás protagonistas do mes de setembro e explicarlles que son enxeñeiras civís e que destacan na área de transportes: **Carmen de Andrés Conde, Emma Estrada e Pepa Pardo Rodrigo**.

6 - 9 anos

Que vías de comunicación e transporte existen na miña cidade?

Falamos en gran grupo sobre os seguintes temas:

- Preto de onde vivimos existe unha ponte, un aeroporto, unha circunvalación, un porto, unha estación ou vías de tren?
- quen cre que o planificou, un home ou unha muller? Por que?
- A continuación, presentamos ás nosas protagonistas do mes (Carmen de Andrés Conde, Emma Estrada y Pepa Pardo Rodrigo) e algúns dos seus logros.
- **Carmen de Andrés Conde**: <https://www.emesa-m30.es/carmen-de-andres-conde/>
- **Pepa Pardo Rodrigo**: <https://socialmediaeninvestigacion.com/pepa-pardo/>
- **Emma Estrada**: <https://ilbolive.unipd.it/news/emma-strada-prim-ingeniera>

9 - 12 anos

Pepa Pardo Rodrigo

Pepa Pardo Rodrigo é enxeñeira, escritora, divulgadora, feminista e membro de AMIT (Asociación de Mulleres Investigadoras e Tecnólogas) <https://socialmediaeninvestigacion.com/pepa-pardo/>

Pepa Pardo Rodrigo

A través do seu blog *Las Despeinadas de Pepa*: <https://www.facebook.com/DespeinadasDePepa>

Da a coñecer mulleres do ámbito científico de agora e de antes. Realizar en pequenos grupos un lapbook dalgunha das mulleres representadas.

12 - 15 anos

Carmen de Andrés Conde

Carmen de Andrés Conde é a primeira muller que conseguiu o título de Enxeñeira de Camións, Canles e Portos en España, en 1973, e a única muller en obter o Premio Nacional de Enxeñería Civil no 2021, que se ven outorgando dende o ano 2001: <https://www.emesa-m30.es/carmen-de-andres-conde/>

Iniciamos un debate no grupo-clase sobre as razóns que hai para que sexa a única muller que conseguiu o Premio Nacional, 50 anos despois de graduarse. Por que cren que isto é así e que medidas tomarían para cambiar este feito.

15 - 18 anos

Emma Strada

Emma Strada foi a primeira enxeñeira civil en Italia (1908). Coñecemos a súa historia: <https://ilbolive.unipd.it/news/emma-strada-prim-ingeniera>; https://en.wikipedia.org/wiki/Emma_Strada

O alumnado deberá realizar, en pequeno grupo e en formato libre (vídeo, presentación...), un traballo de investigación sobre mulleres da súa comunidade autónoma que foran pioneiras en enxeñaría civil ou nalgún ámbito da ciencia ou a tecnoloxía e que loitaran pola visibilización da muller.

O traballo ten que recoller os seguintes apartados: (1) Biografía (2) Contexto histórico (3) Ámbito de traballo (4) Logros (5) Metas (6) Promoción da muller. Para rematar, farán presentación dos traballos.

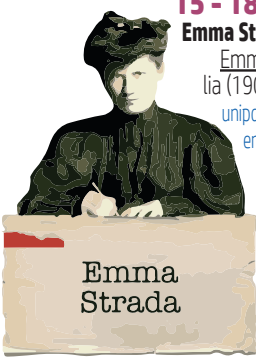
apartados: (1) Biografía (2) Contexto histórico (3) Ámbito de traballo (4) Logros (5) Metas (6) Promoción da muller. Para rematar, farán presentación dos traballos.

Persoas adultas

Enxeñaría civil con perspectiva de xénero

A principios de maio celébrase a **Semana da Enxeñaría Civil e o Medio Ambiente**. Pódense dedicar varias sesións a traballar o tema con perspectiva de xénero:

- Visionamos na clase os seguintes vídeos sobre enxeñería civil: Ingeniería transporte UNAJ. Desde el Conocimiento: <https://www.youtube.com/watch?v=iaAFPQ0bdHk&t=31s>
- ¿Qué es la ingeniería en transporte? <https://www.youtube.com/watch?v=B2inyR0qWgk>
- Que opinan deles?
- Cren que a linguaxe e as imaxes de persoas que aparecen neles son igualitarias e inclusivas?
- Realizarán un vídeo ou presentación en pequeno grupo como os vistos, pero utilizando linguaxe inclusiva e imaxes nas que aparezan mulleres non estereotipadas e enxeñeiras civís. Tamén se poden incluír mulleres referentes en enxeñaría civil como as nosas protagonistas da especialidade de transportes: **Carmen de Andrés Conde, Emma Estrada e Pepa Pardo Rodrigo**.
- Para rematar a semana dedicada á Enxería civil, presentaranse os diferentes vídeos ou presentacións ao resto do alumnado.

Emma Strada

Estradas e ferrocarrís

OUTUBRO

0 - 3 anos

A maquinista destemida

Na asemblea amosaremos imaxes de diferentes medios de transporte e falaremos deles, como se chaman, se os utilizaron, para que serven...

Contaremos o conto *"Pilar Careaga, la maquinista valiente que no temía lo nuevo"*, dispoñible no seguinte enlace (<http://www.nomecuentescuentos.com/pilar-careaga-la-maquinista-valiente-que-no-temia-lo-nuevo/>)

Unha vez rematado o conto proporemos ás nenas e nenos facer un tren coas cadeiras e simular unha viaxe en tren. quen vai a ser a maquinista? Subimos e partimos, coa súa imaxinación ao lugar que desexemos, á praia, á montaña... Finalizaremos a actividade cunha saída para visitar a estación de tren.

3 - 6 anos

En primeiro lugar, os nenos e nenas atópanse na zona da asemblea (gran grupo) e preguntáraselles que saben sobre os trens e sobre as persoas que traballan nos trens. Tras isto, contaremos a historia de **Pilar Careaga**, a primeira maquinista española. En 1929, con 20 anos, convertiase na primeira muller maquinista en España. <https://www.vialibre-fe.com/noticias.asp?not=1156>

Despois da breve explicación, crearemos o noso propio tren. En cada equipo, repartírase unha folia en formato A3 na que aparece o debuxo dun vagón e todos xuntos colorearano ao seu gusto. En cada vagón os nenos e nenas pintarán unha muller importante para eles. Ao finalizar os vagóns, montárase o tren e colocárase nun mural na parede.

6 - 9 anos

Soña o teu Barrio

Comenzamos a sesión explicando brevemente a diferenza entre enxeñaría civil e arquitectura, facendo fincapé no que se dedica cada profesión.

Presentamos a **Belinda Tato Serrano**: https://es.wikipedia.org/wiki/Belinda_Tato.

Falamos do barrio onde está situada a nosa escola e das instalación e espazos que temos.

9 - 12 anos

Proporemos que o Centro se sume á iniciativa de *Streets for Kids* que é un programa de deseño global de cidades cuxo obxectivo é sensibilizar e inspirar aos líderes, informar aos profesionais e empoderar ás comunidades para facer que as cidades de todo o mundo sexan mellores para a infancia e, en consecuencia, para toda a poboación en xeral. Durante unha semana o medio ambiente é o eixe dun proxecto colectivo, en concreto na nosa localidade.

Elsie Eaves

Nas clases de 5º e 6º realizarase unha asemblea onde se analizará a situación do noso municipio, como é e como nos gustaría que fose. Posteriormente, en grupos cooperativos heteroxéneos, deseñamos a nosa localidade como nos gustaría que fora dende unha planificación urbana con perspectiva de xénero. A información obterase da páxina <https://www.onuhabitat.org.mx/>

Trala investigación, os grupos utilizarán o programa CANVA para deseñar carteis informativos sobre a planificación que realizamos da nosa localidade con perspectiva de xénero.

12 - 15 anos

Actividade: Sheila Ortiz Quesada, Elsie Eaves, Justicia Espada Acuña, Mena de Gajardo

Dividiremos ao alumnado en 4 grupos, cada un deles terá que buscar información sobre cada unha das mulleres propostas no calendario para o mes de outubro. Cada grupo deberá crear un artigo, colaxe, cómic breve, debuxo... que se exporán polos corredores do colexio.

15 - 18 anos

Inspirándonos no traballo da murciana **Patricia Reus** con Alfonso Morote, imos analizar o noso barrio ou pobo. O alumnado terá que deseñar o seu barrio ou o seu pobo, e ilustralo, cunha planificación urbanística civil onde se contemple o uso público dos espazos: centros deportivos, xardíns e prazas, medios de transporte... dende unha perspectiva de urbanismo feminista. <https://murciainspiras.es/9670/momentos-alhambra/descubriendo-murcia/el-dibujo-de-alfonso-morote-y-la-experiencia-de-patricia-reus-explican-vistabella-en-descubriendo-murcia/>

Co total das ilustracións realizarase unha exposición no centro e explicarase a importancia destas cuestións para as persoas e o medio ambiente.

Persoas adultas

Quen fai que? Creación dun xogo educativo

Imos crear un xogo didáctico consistente nun concurso de tarxetas con preguntas e imaxes para as etapas de Primaria e Secundaria que se chamará "Quen fai que?", para o cal prepararán un pequeno guión onde explicarán en que consiste o xogo e o adaptarán á idade de cada etapa. Para desenvolve-lo teñen que facer as seguintes actividades:

Cada subgrupo buscará información elaborará un listado cos nomes, unha imaxe e unha breve recensión. O primeiro grupo terá o tema: Primeiras mulleres enxeñeiras. O segundo grupo: Mulleres enxeñeiras actuais.

Belinda Tato. Foto de Heinrich-Böll-Stiftung (wikimedia)

Pontes

NOVEMBRO

0 - 3 anos

En asemblea explicamos o que son as pontes e amosamos imaxes.

Lanzamos preguntas:

- Nunha construción vemos máis homes ou mulleres?
- Credes que as mulleres poden construír casas? E pontes? Sabedes que antes de construír hai que debuxalo nun papel?... Despois podemos reflexionar que tamén hai mulleres que constrúen ensinando fotos e vídeos. Xogamos a construír pontes cos nosos corpos. Algúns alumnos ou alumnas fan de ponte e o resto pode pasar por debaixo. Podemos xogar a ver quen aguantará máis e se converte na ponte máis resistente.

3 - 6 anos

Somos enxeñeiras e enxeñeiros de pontes!

Tras presentar ao alumnado imaxes de distintos tipos de pontes, pedímoslles que realicen unha ponte en plastilina. Outra das actividades será a de recompilar material reciclado e construír unha ponte (con cartón, botellas...).

6 - 9 anos

Buscamos en internet información sobre mulleres e sobre homes que fixeran pontes.

Contestaremos ás seguintes preguntas:

- Que foi máis doado atopar, homes ou mulleres?
- Coñecedes as pontes que deseñaron?
- Por que credes que é tan difícil que haxa mulleres arquitectas ou enxeñeiras civís?
- Hai pontes na nosa contorna? Podemos facer unha excursión para visitalo? É moderno ou antigo? Cantos anos credes que ten?

9 - 12 anos

Por grupos propoñemos pescudar sobre as biografías de tres mulleres pioneiras na construción de pontes: **Marie-France Clugnet, Emily Warren Roebling y Sarah Guppy**. Poderán consultar estes enlaces:

- **Marie-France Clugnet**: https://www.academia.edu/4762015/Crossing_Boundaries_Building_Bridges_Comparing_the_History_of_Women_Engineers_1870s_1990s_Routledge_2003
- **Emily Warren Roebling**: <https://mujeresingenieras.es/emily-warren/>
- **Sarah Guppy**: https://hmgong.es/wiki/Sarah_Guppy

Trala recollida de información, propónse elaborar un pequeno guión ficcionado sobre algún momento significativo das súas vidas e representalo.

12 - 15 anos

Margarita Calero Santiago

Imaxe: <http://margaritacalero.com/architecture/art-market>

Na imaxe vemos unha ilustración do seu proxecto final de carreira *ART MARKET IN LONDON BRIDGE*.

Margarita Calero Santiago (Sevilla, 1982), é unha arquitecta, profesora en Nova York e fotógrafa que estudou na Universidade de Sevilla, cursando posteriormente o Doutoramento.

Retrato de Emily Warren Roebling por Carolus-Duran (Brooklyn Museum)

Pavillón Puente da Expo de Zaragoza. Obra de Zaha Hadid

A continuación, veremos o seguinte vídeo, sobre mulleres en profesións masculinas: <https://www.youtube.com/watch?v=olyFT7DHBgQ>

Finalmente, reflexionaremos sobre que profesións entenden como femininas ou como masculinas e que diferenzas ven entre mulleres e homes no seu ámbito familiar.

15 - 18 anos

De ponte a ponte

Para comezar veremos na clase dous vídeos, un sobre a arquitecta británica-irani **Zaha Hadid** <https://www.youtube.com/watch?v=wXwa9vLQvws> e outro sobre a famosa ponte que deseñou en Zaragoza co gallo da Expo 2008 <https://www.youtube.com/watch?v=77Kp9VX0QQ8>

Imos pescudar sobre as pontes deseñadas por mulleres de todo o mundo. Despois realizaremos, sobre unha cartolina, un xogo similar ao da oca. O taboleiro disporá das clásicas casinás deste xogo, pero con pontes en lugar de ocas, e no centro do taboleiro colocaremos a imaxe de **Zaha Hadid** e a ponte de Zaragoza. Cada ponte do taboleiro irá asociado a unha ponte real deseñada ou construída por mulleres da investigación previa.

Unha vez construído o taboleiro, a clase divídese en grupos, e xogan de xeito similar á oca lanzando os dados.

Persoas adultas

1. **Zaha Hadid**, foi unha arquitecta anglo-iraquí, pioneira na súa rama e a primeira muller que recibiu o Premio Pritzker (premio máis importante da arquitectura). Unha das súas obras máis importantes foi o Pavillón Ponte da Exposición Internacional de Zaragoza en 2008. Faremos unha investigación sobre a vida e as grandes obras desta arquitecta.
- 2.- No seguinte enlace <https://www.sacyr.com/-cuatro-construcciones-emblematicas-lideradas-por-mujeres>. Observamos construcións emblemáticas lideradas por mulleres. Facemos grupos na aula e repartimos as diferentes obras. Facemos unha pequena exposición sobre a arquitecta e a súa obra.

Ponte colgante de Clifton (Bristol, Reino Unido)

Canles e portos

DECEMBRO

0 - 3 anos

De porto a porto percorremos o mundo

Na aula de psicomotricidade usaremos bloques e aros para facer pontes e túneles, e crear un circuito. Simbolizaremos así unha viaxe en barco polos principais portos do país, facendo unha parada nalgún deles. Explicaremos de forma sinxela que é un porto e que actividades se levan a cabo nel.

3 - 6 anos

En papel continuo pintarán de azul o mar, despois traballarán en pequenos grupos recortando e pintando planos dos continentes en cartolina, que máis tarde colocarán sobre a parede para formar un mapa do mundo. Cada grupo percorrerá o mundo cos seus barcos de papiroflexia, facendo paradas nos portos máis importantes (pasaxeiros, pesqueiros, deportivos, mercancías e mixtos). Nestas paradas o profesorado explicará oficios e profesións vinculadas aos portos, aproveitando para explicar que non teñen xénero e así, romper cos estereotipos.

Papiroflexia: https://www.youtube.com/watch?v=VeHK_TrujQU

6 - 9 anos

Pedimos ao alumnado fotos onde aparezan portos pesqueiros, de mercancías, de pasaxeiros ou recreativos. Solicitamos, unha vez organizados en grupos, que recollan información e que elaboren murais coas fotos e a información recollida sobre os portos máis importantes do país: Barcelona, Valencia, A Coruña, Vigo, Pasajes, Algeciras...

Farase unha posta en común do traballo realizado, e cada grupo explicará ao resto da clase o seu mural. Neste contexto, lanzaremos preguntas:

- Sabedes quen se encarga de deseñar e construír portos?
- Sabedes que hai que estudar para exercer esta profesión?
- Credes que as mulleres se ocupaban desta tarefa en épocas anteriores? E na actualidade, coñecedes a algunha muller enxeñeira?
- O profesor/a explicará en que consiste a enxeñaría portuaria e a dificultade que as mulleres tiveron para acceder a esta actividade, moi vinculada ao xénero masculino. Ademais presentará a **Irene Souto Blázquez**, enxeñeira de camiños, canles e portos, relacionada co porto de A Coruña.

Irene Souto Blázquez, enxeñeira de camiños, canles e portos, relacionada co porto de A Coruña.

9 - 12 anos

Organizamos a aula en pequenos grupos, que elaboren un mural ou infografía con fotos e información de portos importantes de todo o mundo, tanto para a mobilidade de persoas como para o transporte de mercancías.

Faise unha posta en común e o profesorado lanzará preguntas relacionadas co papel da muller no sector do transporte, moi masculinizado:

Cres que hai máis mulleres ou homes traballando en transportes? A que cres que se debe? Podes enumerar oficios e profesións vinculadas ao transporte? Coñeces a algunha muller que se dedique ao transporte? Realizaranse conclusións xuntas da actividade.

12 - 15 anos

O alumnado percorrerá o mundo da man de mulleres pioneiras no eido da enxeñería.

<https://mujeresingenieras.es/pioneras/#:~:text=Juana%2C%20Dolores%2C%20Julia%2C%20Rafaela,y%20la%20cuarta%20del%20mundo>.

As mulleres sofren dobremente a desigualdade

Pediremos ao alumnado que tras o visionamento do vídeo proposto agrupen por continentes ás mulleres protagonistas. Despois, terán que reflexionar e sacar conclusións de porqué foi tan difícil para as mulleres abrirse camiño neste sector profesional tradicionalmente ocupado por homes.

15 - 18 anos

Deseña unha campaña publicitaria

O proxecto realizarase en grupos cooperativos. O alumnado buscará anuncios, carteis, todo tipo de campañas publicitarias previas relacionadas coa enxeñaría e realizará unha proposta propia orientada a visibilizar a profesión para incorporar máis mulleres a este sector que está tan masculinizado: animando ás mulleres a estudar enxeñaría, incidindo na igual capacidade para desenvolver traballos técnicos e eliminando estereotipos de xénero.

Terán que deseñar o lema da campaña, o logotipo e o cartaz.

Unha vez realizados os traballos, elixirase entre toda a clase a proposta que mellor comunique a mensaxe, imprimíranse varios exemplares do cartaz e pegaranse polo centro educativo.

Persoas adultas

Araceli Sánchez Urquijo

Investiga sobre a figura de **Araceli Sánchez Urquijo**. Escribe un microrrelato, a modo de diario, en primeira persoa, como se foses a profesional, nalgún momento da súa vida.

https://elpais.com/diario/1999/02/04/Madrid/918131070_850215.html

Sarah Maria Beach, ou Sarah Guppi (apelido de casada).

Deseñou e patentou en 1811 un método novidoso para construír pontes e ferrocarrís.

Para a construción de que dous pontes cedeu gratuitamente o seu deseño?

Pescuda que innovacións introduce o seu método na construción destas infraestruturas.

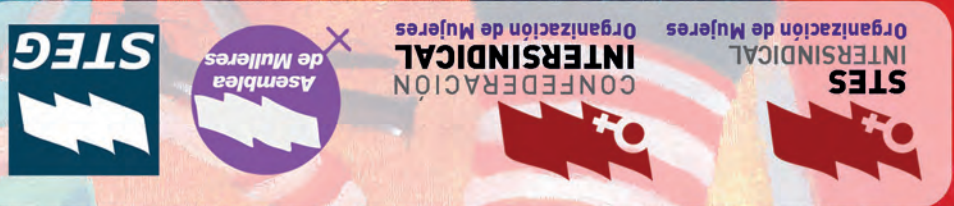
2024

Tempo de mulleres, mulleres no tempo

Arquitectas e enxeñeiras cívicas

Actividades propostas nas últimas páxinas

SAVE
THE
CITY

Tempo de mulleres, mulleres no tempo I Arquitectas e enxeñeiras cívicas

Elabora e edita: Organización de Mulleres de STES Intersindical | omujeres@stes.es

Colaboran: Miluca Berberana Martínez, Sonia Blanco Esquivias, Carmen Cabrera Blanco, María Camacho García, Julia Castillo López, Laura Conde Rubio, Evelia Déniz Naranjo, Ana María Fernández García, Rocio Fernández Marín, Elena Ferrero de Pablo, Anabel García López, Mari Carmen Gil García, Teresa Giménez Acon, Cinta Gómez Vázquez, Soria León González, Eva María López Carrascosa, Elena Esther López Lillo, Josefa Lucerga Nieto, Sara Marín Sánchez, Mary Marrero Hernández, Esperanza María Martínez García, Laura Meria García, Ana Millán García, Isabel Monux Gil, Pilar Morales Trigueros, Mónica Muñoz Montejano, Irene Muñoz Ruiz, Juana Navarro Martínez, Rosa Navarro, María Angustias Osorio Molina, Beatriz Redondo Viado, Consuelo Rodríguez Prieto, Juan José Ruiz Travieso, Lola Salazar Aguiló, Anabel Sánchez Bellido, Elvira Sánchez Castillo, Sandra Serra Teruel.

Tradución: Consuelo Rodríguez Prieto.

Ilustracións: Allende Bodega | Contacto: allendebodega.com | Correo-e: allende.bodega@gmail.com | [@allende_bodega](https://www.instagram.com/allende_bodega)

Deseño gráfico e maquetación: Mario Padilla Fernández, Área de Comunicación da Confederación Intersindical | publicaciones@intersindical.es

Depósito Legal: M-31701-2023 | Publicación de difusión gratuita | Tirada: 65.000 exemplares

Esta publicación pódese copiar e reproducir libremente, respetando os créditos e atribucións das imaxes e a autoría da obra no seu conxunto.

[omujeres.confederacioninter](https://www.facebook.com/omujeres.confederacioninter)
[@OrgMujeresCI](https://twitter.com/OrgMujeresCI)
organizaciondemujeres.org

